

BESKÆFTIGELSESREGION
MIDTJYLLAND

ARBEJDSMARKEDET I ÅRHUS

– Udviklingen 10 år frem

Februar 2010

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. UDVIKLINGEN PÅ ARBEJDSMARKEDET I ÅRHUS - HISTORISK	4
2. ERHVERVSUDVIKLINGEN I ÅRHUS	7
3. UDDANNELSESNIVEAUET I ARBEJDSSTYRKEN OG BLANDT BESKÆFTIGEDE	14
4. PROGNOSE FOR BEFOLKNING OG ARBEJDSSTYRKE	19
5. FREMSKRIVNING AF ARBEJDSKRAFTEFTERSPØRGSLEN	24
6. FREMSKRIVNING AF ARBEJDSKRAFTBALANCEN FOR ÅRHUS FRA 2008 TIL 2018	31

ARBEJDSMARKEDET I ÅRHUS

Februar 2010

Sammenfatning – udviklingen på arbejdsmarkedet:

Arbejdsmarkedet i Århus kendetegnes ved høj vækst – i både udbuds- og efterspørgselssiden. Udbudssiden er historisk blevet påvirket af demografisk medvind. Det har medført en markant højere vækst i befolkningen og arbejdsstyrken i Århus end på landsplan. Samtidig har virksomhederne efterspurgt stadig mere arbejdskraft. Det har medført en høj vækst i antal arbejdspladser og i beskæftigelsen. Virksomhederne i Århus er meget afhængig af indpendlere, da der er flere arbejdspladser i Århus, end der er personer i arbejdsstyrken. Samlet set er der næsten 51.000 personer, der pendler til Århus for at arbejde. De udgør 27,9% af alle ansatte på arbejdspladserne i Århus.

Erhvervsudviklingen i Århus kendetegnes ved en specielt høj vækst i antallet af arbejdspladser inden for den private servicesektor, hvor der især er skabt mange nye arbejdspladser inden for branchen forretningsservice. Mange af disse arbejdspladser er skabt inden for den vidensbaserede del, der inkluderer blandt andet IT-området, arkitektvirksomhed, rådgivningsvirksomhed, forskning og udvikling mv. Samtidig er også den offentlige sektor stor. Den samlede servicesektor – både privat og offentlig – spiller derfor en vigtig rolle for udviklingen i Århus, da den står for hele 84,1% af alle arbejdspladser.

Arbejdsstyrken i Århus kendetegnes ved et højt uddannelsesniveau. I de seneste 10 år har der især været en høj vækst i antallet af personer med en lang videregående uddannelse i arbejdsstyrken, mens der er kommet færre faglærte og kortuddannede. Virksomhederne har efterspurgt stadig mere uddannet arbejdskraft. Beskæftigelsen er derfor steget mest blandt videregående uddannede. Modsat er beskæftigelsen faldet for faglærte og kortuddannede.

Historisk har ledighedsniveauet været markant højere for kortuddannede (personer med en grundskoleuddannelse, som højeste fuldførte uddannelse), mens den har været lavest for blandt andet dem med en mellemlang videregående uddannelse (herunder f.eks. lærere, pædagoger, sygeplejersker og andre grupper af sundhedsuddannede). I den sidste del af højkonjunktoren – fra 2006 til 2008 – faldt ledighedsniveauet markant for de fleste uddannelsesgrupper – og også for de kortuddannede. Dog er det de kortuddannede og grupper af faglærte inden for bygge- og anlæg og industrien, som har oplevet de største ledighedsstigninger i det seneste 1½ år, efter konjunkturskiftet i efteråret 2008.

Sammenfatning – fremskrivninger:Udbudssiden:

I de kommende 10 år forventes en fortsat positiv befolkningsudvikling i Århus, dog med en lavere stigningstakt end i de seneste 10 år. På endnu længere sigt viser befolkningsprognosen, at også Århus vil opleve demografisk modvind på arbejdsmarkedet.

Arbejdsstyrken forventes derfor at fortsætte med at vokse i de kommende ca. 10 år i Århus. Dog er der risiko for at arbejdsstyrken falder lidt i perioden 2009 til 2011, da lavkonjunkturen kan medføre højere afgang fra arbejdsstyrken.

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau forventes at stige i de kommende 10 år. Der forventes en fortsat høj vækst i arbejdsstyrken med videregående uddannede, mens der forventes færre faglærte. Blandt de faglærte forventes det største fald inden for jern- og metal og handels- og kontoruddannelserne, mens der forventes et lidt mindre fald inden for bygge- og anlæg og social- og sundhedsuddannelserne. Antallet af kortuddannede forventes at stige lidt fremover. Dog forventes færre med kun grundskole som højeste fuldførte uddannelse og flere med en gymnasial uddannelse. Årsagen er blandt andet en stigning i antallet af unge (20-30-årige) i befolkningen.

Efterspørgselssiden:

Hovedtendenserne i fremskrivningen af efterspørgselssiden er:

- Arbejdskraftefterspørgslen forventes at falde på kort sigt og at stige på længere sigt fra 2012/2013.
- Den forventede vækst i modelfremskrivningerne er dog på et relativt lavt niveau sammenlignet med den historiske vækst i Århus. Årsagen er, at der i modelfremskrivningerne er forudsat en relativt lav langsigtet vækst på landsplan, som påvirker den århusianske vækst.
- Generelt forventes højest vækst i antallet af beskæftigede inden for den private servicesektor og fortsat nedgang inden for industrien og landbrugssektoren. Fremskrivningerne af industriens efterspørgsel efter arbejdskraft er dog relativt positiv set i forhold til den historiske udvikling.
- Da Århus er overrepræsenteret med arbejdspladser inden for servicesektoren, medfører det, at Århus får en mere positiv udvikling i modelfremskrivningerne end i mange andre geografiske områder.
- Der forventes især stigende efterspørgsel efter videregående uddannede, mens der forventes færre arbejdspladser for ufaglærte og faglærte.
- I Århus forventes en række igangsatte aktiviteter og planlagte projekter, bl.a. inden for bygge- og anlægsområdet at påvirke arbejdskraftefterspørgslen i positiv retning i de kommende 2 år og på længere sigt. Det betyder, at arbejdskraftefterspørgslen kan udvikle sig endnu mere positivt end i modelfremskrivningerne inden for bygge- og anlægsområdet og i de brancher, som har en tæt tilknytning til bygge- og anlæg.

Sammenfatning – den fremtidige balance på arbejdsmarkedet i Århus:

Vurderingen af den fremtidige balancesituation er udarbejdet ved at sammenholde fremskrivningerne af udbudssiden og efterspørgselssiden på arbejdsmarkedet i Århus. Fremskrivningerne viser følgende hovedtendenser:

- Der er **risiko for ubalancer** på fremtidens arbejdsmarked i Århus, selv om model-fremskrivningerne regner med relativ lav vækst i de kommende år sammenlignet med den høje historiske vækst.
- For de **ufaglærte** er der risiko for stigende ledighed på sigt. Årsagen er, at der forventes et stort fald i efterspørgslen efter ufaglært arbejdskraft samtidig med, at arbejdsstyrken med ufaglærte ikke falder så markant som tidligere. En del af forklaringen er, at der forventes flere unge i befolkningen og arbejdsstyrken. Det er derfor vigtigt, at få flest muligt af de unge til at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse i de kommende år.
- For de **faglærte** er der risiko for mangel på arbejdskraft, selv om der generelt forventes et fald i efterspørgslen for faglærte. Årsagen er, at der forventes en stor aldersbetinget afgang blandt de faglærte, som ikke opvejes af en tilsvarende tilgang. Der forventes mangel på faglærte inden for bl.a. handel og kontor, jern og metal og social og sundhed.
- Modelfremskrivningerne afdækker ikke en samlet mangel på faglærte inden for **bygge- og anlægsområdet**. Om der opstår mangel på faglærte inden for bygge- og anlægsområdet hænger dog tæt sammen med det forventede aktivitetsniveau inden for byggeriet i Århus. Det forventes at ligge på et meget højt niveau på lang sigt p.g.a. projekter, som f.eks.; udbygningen af universitetshospital i Skejby, ny bydel i Lisbjerg. omdannelse af Århus Havn, Navitas Park (fælles byggeri med Ingeniørhøjskolen, Maskinmesterskolen og INCUBA Science park), Kulturproduktionscenter på Godsbanearialet, udbygning af Letbanen, bygning af Marselis tunnel og Multimediehus mv. Det forventes derfor at komme et stigende pres på hele bygge- og anlægsområdet på sigt i Århus, og i de omliggende kommuner, som leverer en stor del af arbejdskraften til bygge- og anlægsvirksomhederne i Århus
- For de **videregående uddannede** er der generelt udsigt til balance på arbejdsmarkedet med en stigning i både arbejdsstyrken og i efterspørgslen. Dog viser fremskrivningerne risiko for mangel på visse grupper, herunder pædagoger, grupper af samfundsvidenskabelige mv'ere (revisorer, HD, socialrådgivere mv.) og grupper af tekniske mv'ere (diplomingeniører, akademiingeniører mv.). Samtidig er der risiko for lidt højere ledighed for LVU-gruppen (langt videregående uddannede). Fremskrivningerne er dog meget generelle – og der kan derfor forventes store forskelle mellem de enkelte grupper af videregående uddannede. Det skal også bemærkes, at Århus er en uddannelsesby, som leverer uddannet arbejdskraft til hele landet. Det er derfor svært at "isolere" balancesituationen for videregående uddannede til Århus, når det på mange måder er et landsdækkende arbejdsmarked.

Hvis den fremtidige vækst i Århus følger den historiske udvikling, er der risiko for markant større balanceproblemer på længere sigt. Dels fordi arbejdsstyrken ikke forventes at stige nok i de kommende år til at imødegå de høje historiske vækstrater i efterspørgslen – og dels fordi en højere vækst i arbejdskraftefterspørgslen i Århus medfører at en stadig større del af arbejdskraften skal tiltrækkes fra andre områder.

1. UDVIKLINGEN PÅ ARBEJDSMARKEDET I ÅRHUS - HISTORISK

I dette afsnit, beskrives den overordnede udvikling på arbejdsmarkedet i Århus. Sammenfattende kendetegnes arbejdsmarkedet i Århus ved følgende udviklingstræk:

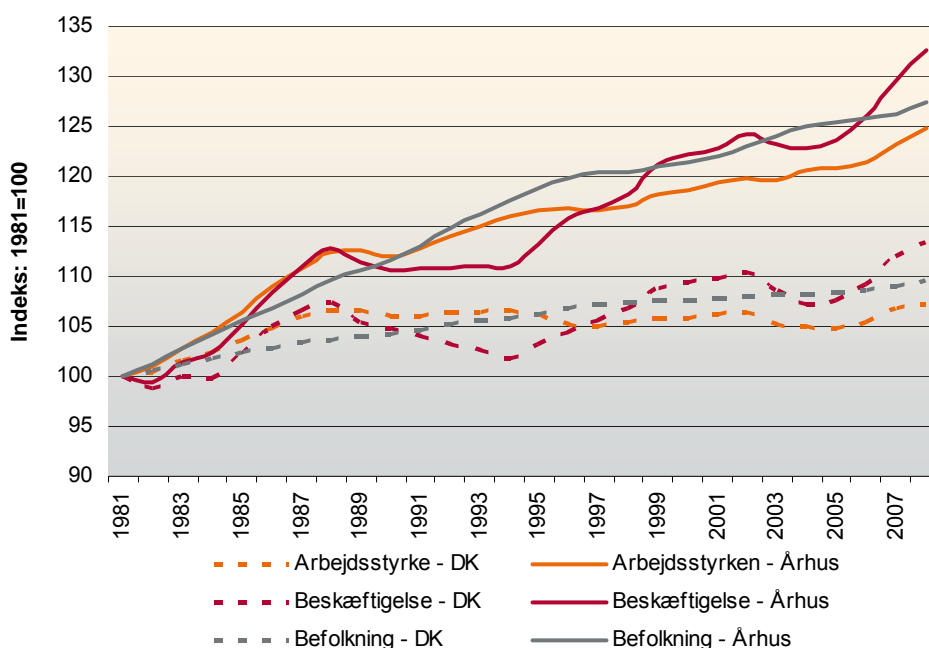
- Høj vækst i udbuddet af arbejdskraft pga. demografisk medvind
- Høj vækst i efterspørgslen efter arbejdskraft
- Flere arbejdspladser end arbejdsstyrke, medfører stor afhængighed af indpendlere til Århus

Demografisk medvind har medført en høj vækst i arbejdsstyrken i Århus

Igennem næsten 3 årtier har arbejdsmarkedet i Århus været præget af demografisk medvind og en stor stigning i udbuddet af arbejdskraft. Samtidig har der været en positiv udvikling i beskæftigelsen.

I figur 1 sammenlignes udviklingen i befolkningen, arbejdsstyrken og beskæftigelsen i Århus med hele landet. Figuren viser, at udbudssiden i Århus har været påvirket af en stor stigning i befolkningen i den erhvervsaktive alder, som har medført, at arbejdsstyrken har udviklet sig markant mere positivt i Århus end i landet som helhed.¹

FIGUR 1. UDVIKLINGEN I BEFOLKNING, ARBEJDSSTYRKE OG BESKÆFTIGELSE I ÅRHUS OG HELE LANDET 1981-2008. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 16-66 ÅR. INDEKS: 1981=100

Kilde: statistikbanken.dk

Udviklingen fra 1981-2008:

- Befolkningen i den erhvervsaktive alder er steget med 45.632 personer, en stigning på 27,5% i Århus mod 9,5% på landsplan.
- Arbejdsstyrken er steget med 31.809 personer, en stigning på 24,8% i Århus mod 7,3% på landsplan.

¹ Befolkningen i den erhvervsaktive alder er her afgrænset til aldersgruppen med de 16 til 66-årige.

- Beskæftigelsen er steget med 38.417 personer, en stigning på 32,5% i Århus mod 13,3% på landsplan

Den positive udvikling i Århus ses også, hvis der alene fokuseres på udviklingen i de seneste 10 år. Tabel 1 viser, at Århus har haft en højere vækst i både befolkningen, arbejdsstyrken og beskæftigelsen end på landsplan. Det gælder både i perioden 1981 til 2008 og i de seneste 10 år fra 1998 til 2008.

I tabellen ses, at antallet af arbejdsløse i Århus ikke er faldet mere end på landsplan, selv om beskæftigelsen er steget mere i Århus. Årsagen er den høje vækst i udbuddet af arbejdskraft i Århus.²

TABEL 1. UDVIKLINGEN I BEFOLKNING, ARBEJDSSTYRKE, BESKÆFTIGELSE OG ARBEJDSLØSE I ÅRHUS OG HELE LANDET 1981-2008 OG 1998-2008. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 16-66 ÅR.

	Udv. 1981-2008		Udv. 1998-2008	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Hele landet				
Beskæftigede	325.351	13,3%	157.035	6,0%
Arbejdsløse	-133.722	-69,1%	-109.132	-64,6%
Arbejdsstyrken	191.629	7,3%	47.903	1,7%
Uden for arbejdsstyrken	126.680	18,0%	24.436	3,0%
Befolkningen	318.309	9,5%	72.339	2,0%
Århus				
Beskæftigede	38.417	32,5%	16.936	12,1%
Arbejdsløse	-6.608	-65,5%	-6.957	-66,7%
Arbejdsstyrken	31.809	24,8%	9.979	6,7%
Uden for arbejdsstyrken	13.823	36,4%	1.705	3,4%
Befolkningen	45.632	27,5%	11.684	5,8%

Kilde: statistikbanken.dk

Efterspørgslen efter arbejdskraft i Århus er større end arbejdsstyrken

I figur 2 ses den overordnede udvikling i både udbuds- og efterspørgselsiden i Århus fra 1980'erne og frem til 2008 målt i antal personer.

Antallet af arbejdspladser benyttes her som et udtryk for efterspørgslen efter arbejdskraft i Århus, mens arbejdsstyrken er et udtryk for udbuddet af arbejdskraft.³

I f.h.t. **efterspørgselsiden** viser figuren, at antallet af arbejdspladser er steget med 42.381 fra 1984 til 2008, svarende til en fremgang på 31,1%. Det svarer til en årlig gennemsnitlig vækst på knap 1,5%. Til sammenligning er antallet af arbejdspladser på landsplan og i Midtjylland steget med h.h.v. 13,5% og 22,2% i samme periode.

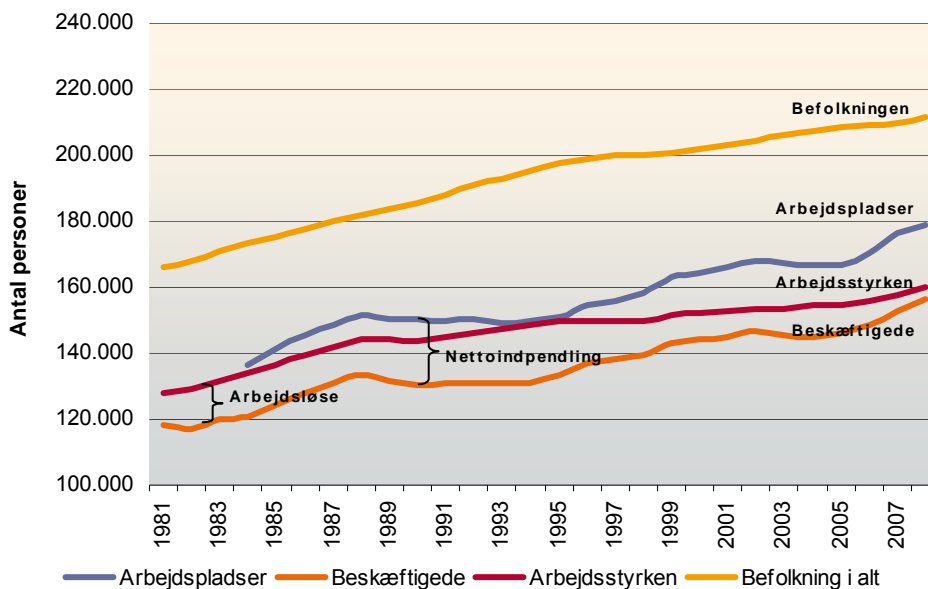
² I den såkaldte Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik, som denne analyse er baseret på, er forholdet mellem arbejdsstyrke, beskæftigelse og ledighed følgende: Arbejdsstyrken = Beskæftigede + Arbejdsløse

³ Antallet af **arbejdspladser** er antallet af beskæftigede med arbejdssted på en virksomhed i Århus (i nogle statistikker anvendes også udtrykket "beskæftigede-dagbefolkning"). Antallet af arbejdspladser udtrykker efterspørgslen efter arbejdskraft fra virksomheder beliggende i Århus Kommune.

Antallet af **beskæftigede** er et andet udtryk for efterspørgslen efter arbejdskraft, og viser hvor mange personer med bosted i Århus, som er i beskæftigelse (i nogle statistikker anvendes også udtrykket "beskæftigede-natbefolkning"). Antallet af beskæftigede udtrykker efterspørgslen efter arbejdskraft generelt fra alle virksomheder – både i Århus og uden for Århus. Endvidere afhænger beskæftigelsen af arbejdsstyrken. Dvs. at beskæftigelsen ikke kan overstige arbejdsstyrken, hvorimod antallet af arbejdspladser kan overstige arbejdsstyrken pga. indpendling.

I de seneste 10 år er antallet af arbejdspladser steget med 20.502 i Århus, svarende til en fremgang på 13,0%. På landsplan og i Midtjylland har væksten været på h.h.v. 6,4% og 8,9%

FIGUR 2. UDVIKLINGEN I UDBUDS- OG EFTERSPØRGSELSSIDEN I ÅRHUS FRA 1981 TIL 2008. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 16-66 ÅR.

Kilde: statistikbanken.dk

I f.h.t. **udbudssiden** viser figuren, at arbejdsstyrken er steget med 26.207 personer i Århus fra 1984 til 2008, en fremgang på 19,6%. I landet som helhed og i Midtjylland har væksten været på h.h.v. 4,8% og 11,6%.

I de seneste 10 år har væksten i Århus været på 9.979 (+6,7%), mens den har været på 1,7% i hele landet og 3,5% i Midtjylland.

Udbuds- og efterspørgselssiden sammenholdt

Sammenholdes udviklingen i udbuds- og efterspørgselssiden i Århus ses, at efterspørgslen efter arbejdskraft er steget markant kraftigere end udbuddet af arbejdskraft. Det har medført en stigning i beskæftigelsen og et fald i ledigheden i Århus. Dvs. at flere fra arbejdsstyrken er kommet i beskæftigelse.

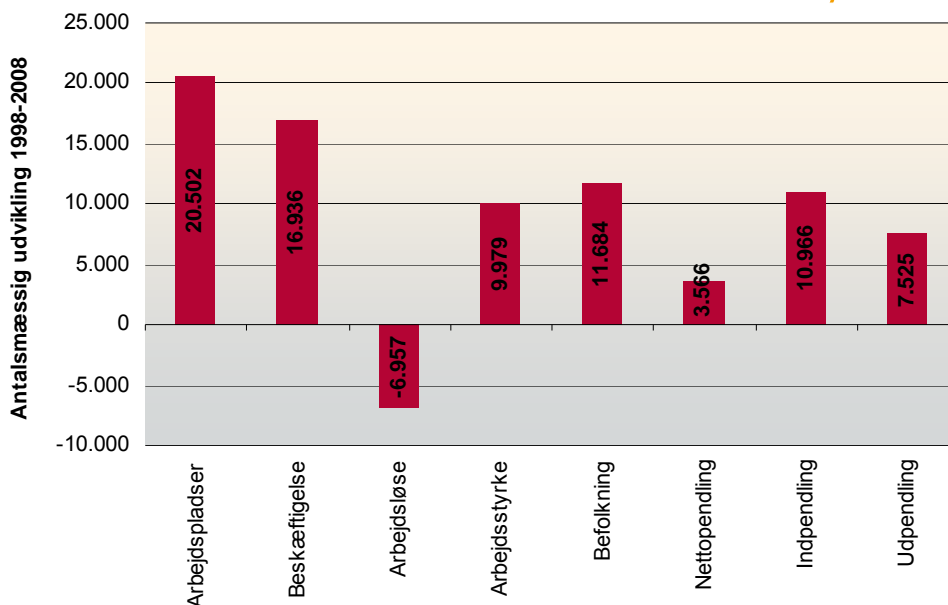
Da antallet af arbejdspladser er højere end antal personer i arbejdsstyrken i Århus – og da væksten i arbejdspladser har været højere end væksten i arbejdsstyrken – er virksomhederne i Århus i stigende grad blevet afhængig af indpendlere for at dække arbejdskraftbehovet.

Figur 3 viser udviklingen i udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft i de seneste 10 år – samt udviklingen i de relaterede størrelser (beskæftigelse, pendling mv.). I f.h.t. efterspørgslen efter arbejdskraft, viser figuren, at stigningen i arbejdskraftefterspørgslen på 20.502 personer i perioden er blevet opfyldt ved en kombination af:

- Stigende arbejdsstyrke (+9.979 personer i arbejdsstyrken)
- Faldende ledighed (-6.957 arbejdsløse personer)
- Stigende pendling (nettoindpendlingen er steget med 3.566 personer)

I f.h.t. pendlingen ses, at indpendling alene er steget med næsten 11.000 personer i perioden, mens den samlede udpendling er steget med godt 7.500 personer.⁴

FIGUR 3. ANTALSMÆSSIG ÆNDRING I UDBUD OG EFTERSPØRGSEL EFTER ARBEJDSKRAFT I ÅRHUS FRA 1998 TIL 2008

Kilde: statistikbanken.dk

2. ERHVERVSUDVIKLINGEN I ÅRHUS

I dette afsnit beskrives udviklingen i erhvervsstrukturen i Århus. Sammenfattende kendetegnes erhvervsstrukturen i Århus ved følgende udviklingstræk:

- Stor stigning i antallet af arbejdspladser inden for den private servicesektor
- Stor servicesektor – både privat og offentlig
- Industrien har mistet betydning i Århus
- Stor indpendling til bygge- og anlæg og industrien

Udviklingen i erhvervsstrukturen fra 1980'erne

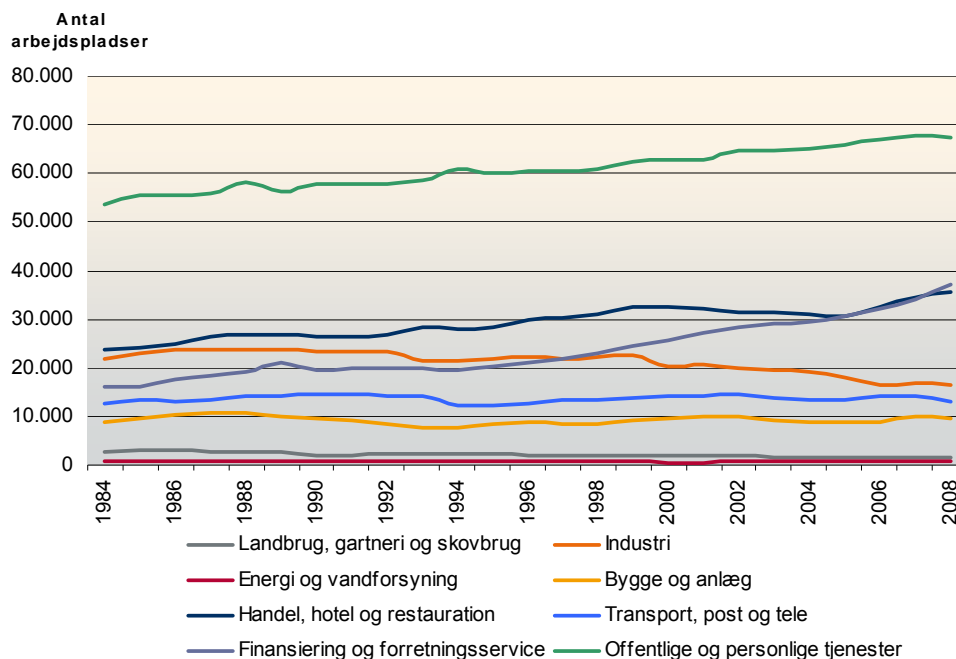
Fra midten af 1980'erne og frem til i dag er der sket store ændringer i erhvervsstrukturen i Århus. Figur 4 viser, at udviklingen i Århus har været præget af et stigende antal arbejdspladser inden for dele af den private og offentlige servicesektor, mens industrien har tabt arbejdspladser. Væksten har især været høj inden for finansiering og forretningservice.

I figur 5 ses, hvordan erhvervsstrukturen er blevet påvirket af den skæve udvikling i antallet af arbejdspladser. Det ses, at især finansiering og forretningservice har fået en stigende betydning for erhvervsstrukturen, da erhvervets relative andel af alle arbejdspladser er steget med hele 9,0%-point i perioden. Industrien har mistet mest betydning i perioden med et fald i andelen på 6,5%-point. Samlet set er den private og offentlige servicesektor i Århus steget fra at udgøre 75% af alle arbejdspladser i 1984 til godt 84% i 2008. Væksten er første

⁴ Tallene for indpendling og udpendling i figuren er ikke afgrænset til de 16-66-årige, som de andre tal i figuren. Derfor er der en mindre forskel på tallene for nettopendingen differencen mellem indpendling og udpendling.

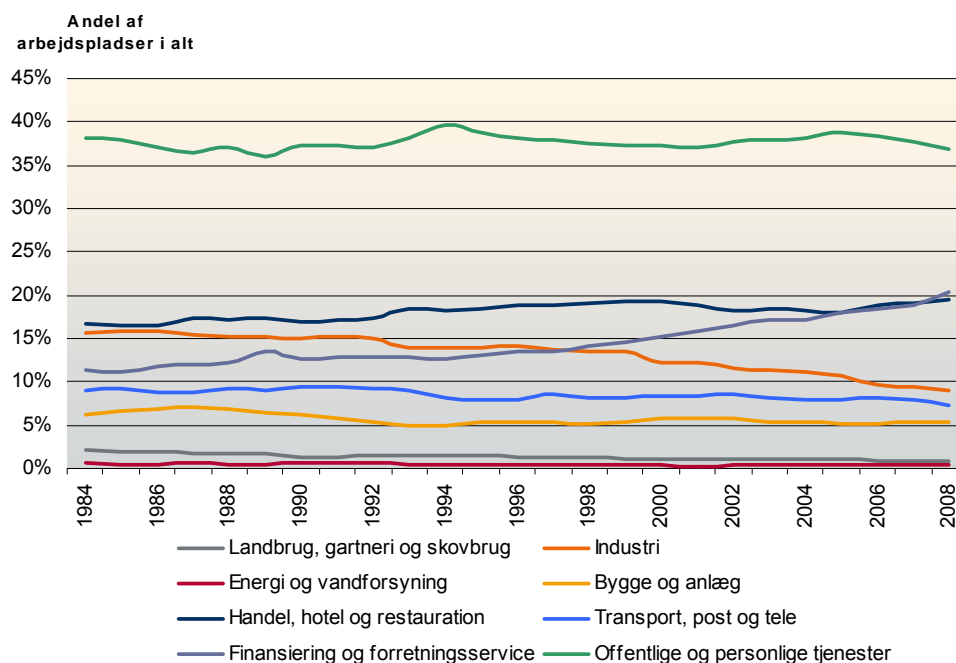
og fremmest kommer fra den private servicesektor, der er steget fra 37% til 47%, mens den offentlige sektor er svinget mellem 36% og 40% i perioden.

FIGUR 4. UDVIKLINGEN I ANTAL ARBEJDSPLADSER FORDELT PÅ HOVEDERHVERV I ÅRHUS FRA 1984 TIL 2008

Kilde: statistikbanken.dk

FIGUR 5. UDVIKLINGEN I DE ENKELTE HOVEDERHVERVS ANDEL AF ALLE ARBEJDSPLADSER I ÅRHUS FRA 1984 TIL 2008

Kilde: statistikbanken.dk

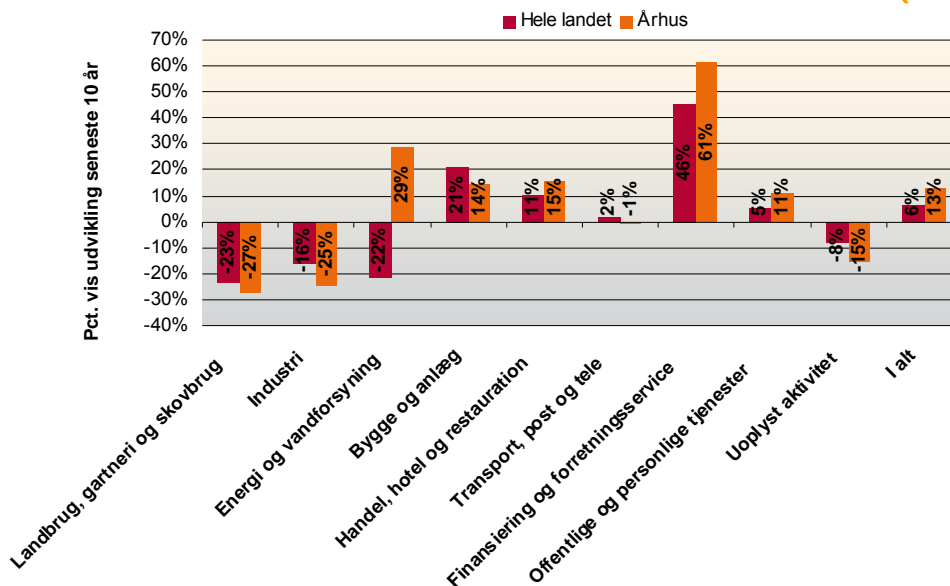
Udviklingen i erhvervsstrukturen i de seneste 10 år

I de seneste 10 år har Århus haft en højere vækst i antallet af arbejdspladser end på landsplan. Den højeste vækst har været inden for finansiering og forretningservice, hvor der i Århus er skabt knap 14.100 nye arbejdspladser, en fremgang på 61,1% mod 46% på landsplan. Inden for offentlige og personlige tjenester og handel, hotel og restauration har væksten i Århus også været væsentlig højere end på landsplan. Det gælder også inden for energi og vandforsyning, som dog er et mindre brancheområde.

Industri- og landbrugserhvervet har generelt været i tilbagegang i de seneste 10 år. Nedgangen har været lidt større i Århus end på landsplan.

Inden for bygge- og anlægsvirksomhed har det været en høj vækst i antallet af arbejdspladser frem til 2008. Væksten har dog været højere på landsplan end i Århus.

FIGUR 6. UDVIKLINGEN I ANTALLET AF ARBEJDSPLADSER FORDELT PÅ HOVEDERHVERV I HELE LANDET OG ÅRHUS FRA 1998 TIL 2008

Kilde: statistikbanken.dk

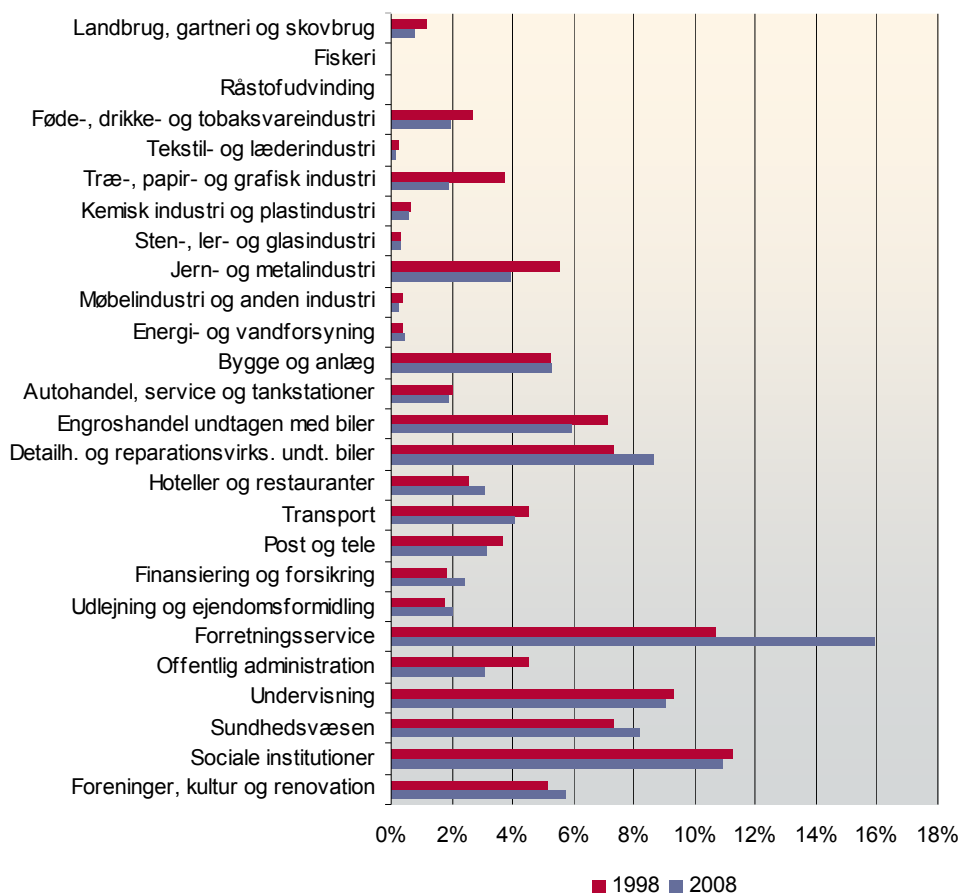
I figur 7 illustreres, hvordan erhvervsstrukturen er påvirket af udviklingen i arbejdskraftefterspørgselen inden for de enkelte hovederhverv i de seneste 10 år.

Figuren viser, at branchen forretningservice har haft den mest markante udvikling med en stigning i branchens andel af alle arbejdspladser fra 10,6% i 1998 til 15,9% i 2008. Der har også været en stigende trend inden for detailhandel, sundhedsvæsen, foreninger, kultur og renovation, finansiering og forsikring, hoteller og restauranter og udlejning og ejendomsformidling.

Det største fald i en branches relative andel har været inden for træ-, papir- og grafisk industri, som udgør kun 1,9% af alle arbejdspladser i 2008 mod 3,7% i 1998. Der har også været et fald i andelen inden for jern- og metalindustri, offentlig administration, engroshandel,

føde-, drikke- og tobaksvareindustri, post og tele og transport mv.⁵

FIGUR 7. UDVIKLINGEN I BRANCHERNES ANDEL AF DET SAMLEDE ANTAL ARBEJDSPLADSER I ÅRHUS FRA 1998 TIL 2008

Kilde: statistikbanken.dk

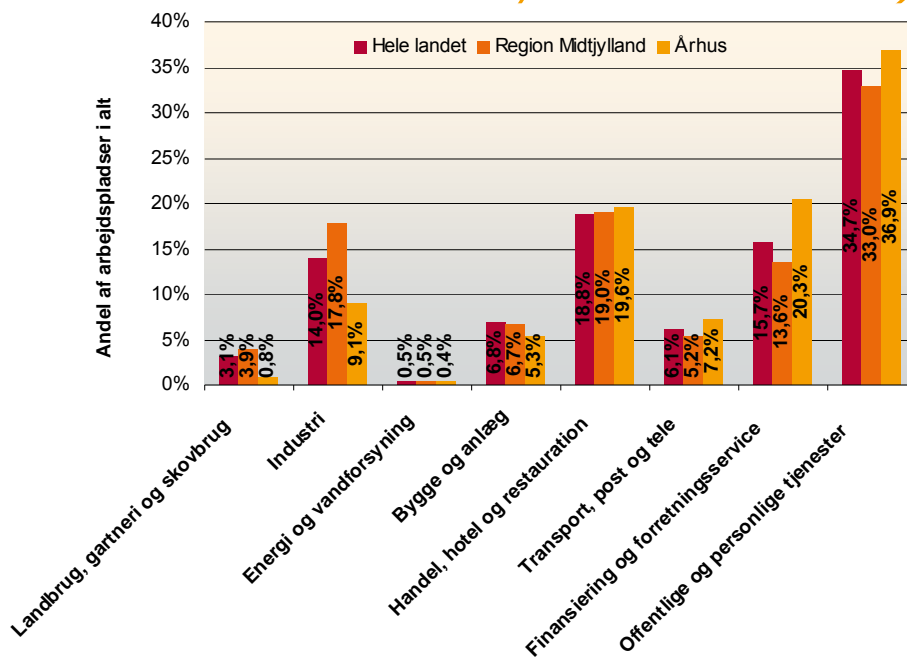
Den aktuelle erhvervsstruktur

Erhvervsstrukturen i Århus præges af en stor privat og offentlig servicesektor og relativt få arbejdspladser inden for industri og landbrug sammenlignet med hele landet og Midtjylland.

Århus er især **underrepræsenteret** med industriarbejdspladser, som udgør kun 9,1% af alle arbejdspladser i Århus mod 14,0% på landsplan og hele 17,8% i Midtjylland. Derefter kommer landbrug, gartneri og skovbrug, som udgør kun 0,8% i Århus mod 3,1% og 3,9% af arbejdspladserne i h.h.v. landet og Midtjylland. Bygge- og anlægsvirksomhed er også underrepræsenteret med arbejdspladser, dog i mindre grad end landbrug og industri. Erhvervet udgør 5,3% af arbejdspladserne i Århus mod 6,8% på landsplan og 6,7% i Midtjylland.

⁵ Pga. tekniske ændringer i opgørelsen af arbejdspladser inden for bl.a. offentlig administration, kan faldet her skyldes ændringer i opgørelsen af statistikken.

FIGUR 8. ERHVERVSSTRUKTUREN I HELE LANDET, MIDTJYLLAND OG ÅRHUS PR. 1.1.2008 (FORDELT PÅ 8 ERHVERVSGRUPPER)

Kilde: statistikbanken.dk

Note: Branchen "Uoplyst aktivitet" er ikke medtaget og tallene for hvert område summerer derfor ikke til 100

Omvendt er Århus **overrepræsenteret** med arbejdspladser inden for finansiering og forretningservice, som udgør 20,3% i Århus, mod 15,7% på landsplan og 13,6% i Midtjylland. Det største hovederhverv er offentlige og personlige tjenester, som udgør 36,9% i Århus mod 34,7% på landsplan og 33,0% i Midtjylland. Hovederhvervene handel, hotel og restaurations og transport, post og tele er også overrepræsenteret i Århus, men kun i mindre grad.

Samlet set udgør servicesektoren (både privat og offentlig) hele 84,1% af alle arbejdspladser i Århus. Det er en markant større andel end i landet som helhed (75,2%) og i Midtjylland (70,8%).

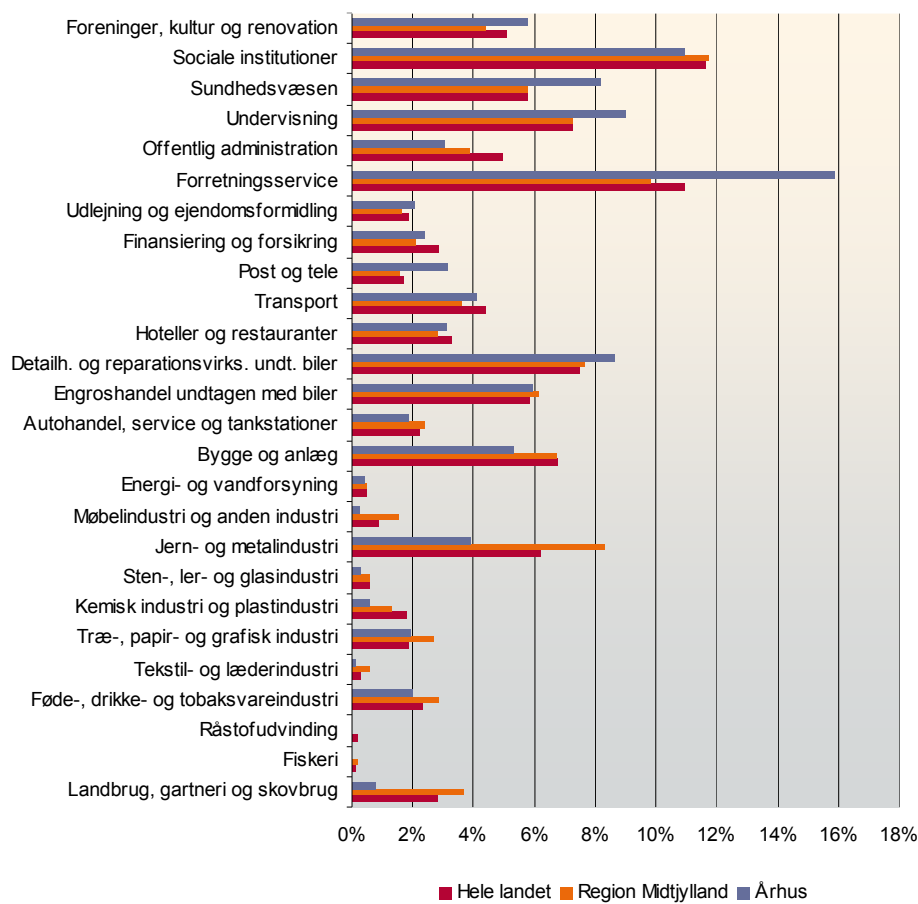
Branchestrukturen

Fordelt på brancher viser figur 9, at erhvervsstrukturen i Århus er markant overrepræsenteret med arbejdspladser inden for branchen forretningservice.⁶ I Århus udgør forretningservice 15,9% af alle arbejdspladser mod 10,9% på landsplan og 9,8% i Midtjylland. Også inden for brancherne: sundhedsvæsen, undervisning, post og tele og detailhandel er Århus overrepræsenteret med arbejdspladser.

⁶ Forretningservicebranchen dækker en bred vifte af meget forskellige typer forretningsrelaterede serviceydelse, der opdeles i operationel forretningservice, omfattende forskellige former for rengøring samt kontorservice o.l., og vidensbaseret forretningservice. Forretningservice består af 11 underbrancher:

1. Bygge og anlægsgivning, 2. Forskning og udvikling (F&U), 3. Teknisk rådgivning, 4. Advokat og revision, 5. Virksomhedsservice, 6. IT og datavirksomhed, 7. Reklamer, 8. Vikarbureauer, 9. Rengøring, 10. Kontorservice mm. og 11. Øvrig service.

FIGUR 9. ERHVERVSSTRUKTUREN I HELE LANDET, MIDTJYLLAND OG ÅRHUS PR. 1.1.2008 (FORDELT PÅ 26 BRANCHER)

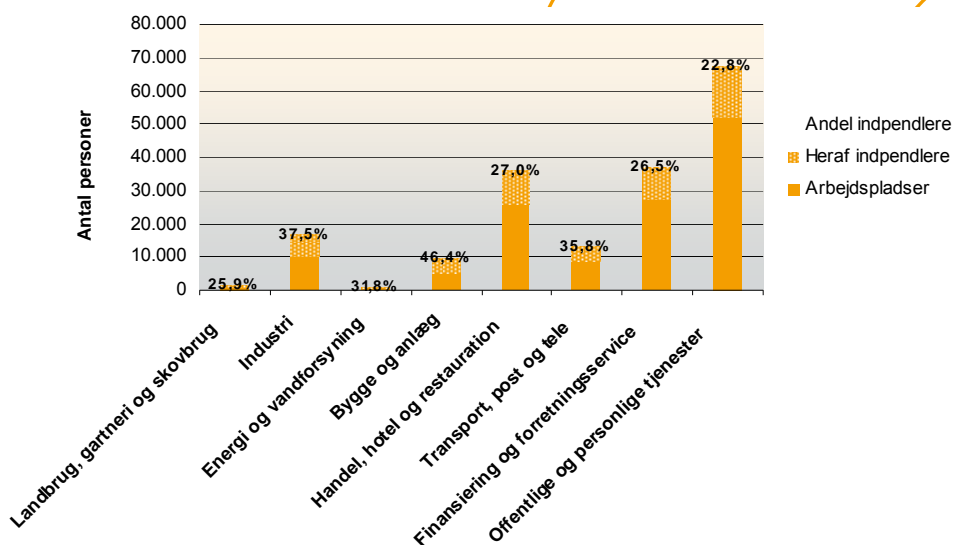
Kilde: statistikbanken.dk

Pendling til Århus

Virksomhederne i Århus er afhængige af indpendlere for at dække deres behov for arbejdskraft. Samlet set er der i 2008 50.855 indpendlere, som udgør 27,9% af alle ansatte på arbejdspladserne i Århus.

Figur 10 viser, at der antalsmæssigt er flest indpendlere inden for den offentlige sektor (15.333 personer er indpendlere). Dog ses, at bygge- og anlægsvirksomhed, industri og transport, post og tele er mest afhængige af indpendlere. Her udgør indpendlere h.h.v. 46,4%, 37,5% og 35,8% af de ansatte.

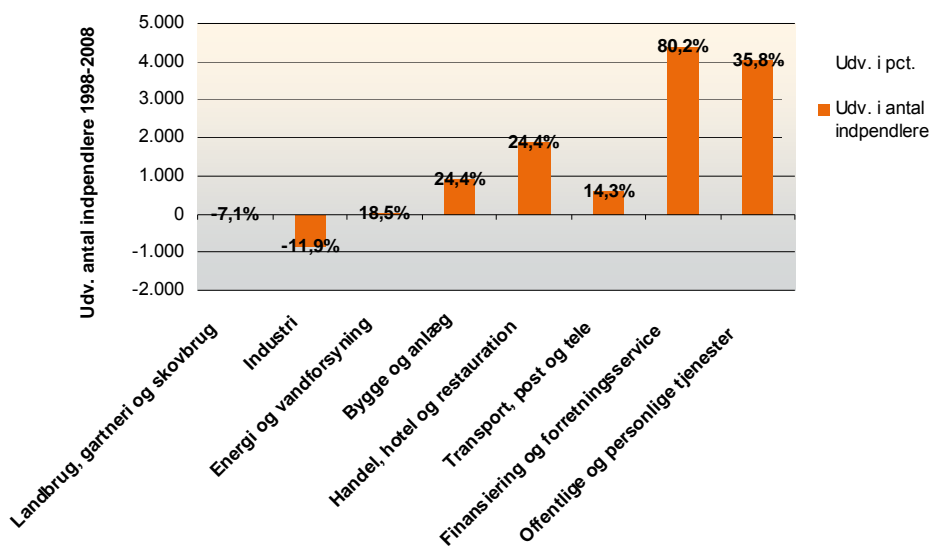
FIGUR 10. ANTAL ARBEJDSPLADSER SAMT ANTAL INDPENDLERE I ÅRHUS PR. 1.1.2008. TALLET OVER HVER SØJLE ANGIVER HVILKEN ANDEL AF ARBEJDSPLADSERNE INDEN FOR HVERT HOVEDERHVERV, SOM ER BESAT MED INDPENDLERE.

Kilde: statistikbanken.dk

Figur 11 viser, at indpendlingen er steget både absolut og relativt mest inden for finansiering og forretningservice i gennem de seneste 10 år.

FIGUR 11. UDVIKLING I ANTAL INDPENDLERE FORDELT PÅ HOVEDERHVERV I PERIODEN 1998 TIL 2008. TALLET OVER HVER SØJLE ANGIVER DEN PROCENTVISE ÆNDRING I ANTAL INDPENDLERE I PERIODEN.

Kilde: statistikbanken.dk

3. UDDANNELSESNIVEAUET I ARBEJDSSTYRKEN OG BLANDT BESKÆFTIGEDE

I dette afsnit inddrages uddannelsesniveauer i f.h.t. beskrivelsen af udviklingen på arbejdsmarkedet i Århus. Sammenfattende kendetegnes arbejdsmarkedet i Århus ved følgende udviklingstræk i f.h.t. uddannelse:⁷

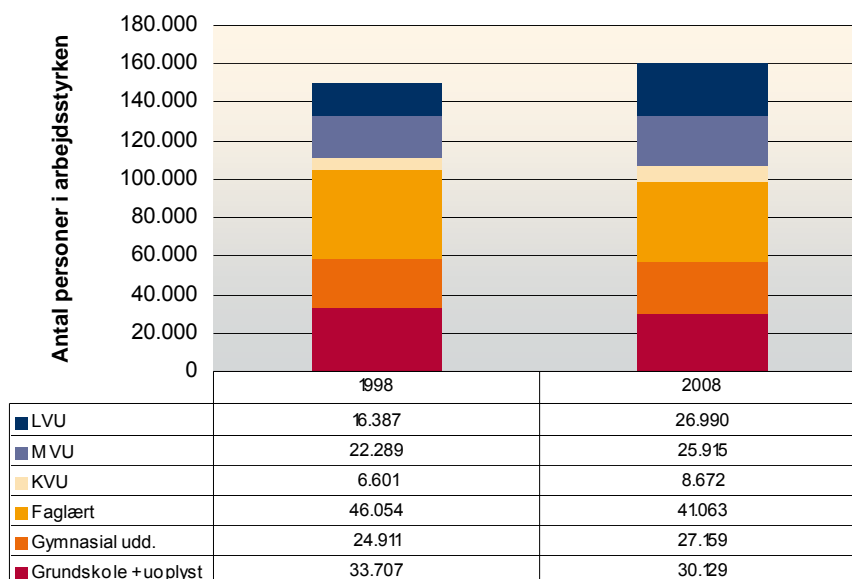
- Århus er overrepræsenteret med lvu'ere og (mvu'ere) i arbejdsstyrken.
- Stor stigning i beskæftigelsen blandt videregående uddannede – især højtuddannede (lvu'ere) – og fald i beskæftigelsen for kortuddannede.
- Antallet af videregående uddannede i arbejdsstyrken er steget mest – mens arbejdsstyrken med faglærte er faldet.

Udviklingen i arbejdsstyrkens uddannelsessammensætning

I de seneste 10 år er arbejdsstyrken især steget med personer med en lang videregående uddannelse – lvu'ere (+65%) – og blandt personer med en kort videregående uddannelse – kvu'ere (+31%). Blandt personer med en mellemlang videregående uddannelse (mvu'ere) er arbejdsstyrken steget med 16%.

Arbejdsstyrken med personer med en erhvervsfaglig uddannelse (faglærte) og personer med en grundskoleuddannelse, som højeste fuldførte uddannelse, er derimod faldet med ca. 11%.

FIGUR 12. ARBEJDSSTYRKEN FORDELT PÅ UDDANNELSE I ÅRHUS I 1998 OG 2008 FORDELT PÅ UDDANNELSE (AFGRÆNSET TIL 16-66-ÅRIGE)

Kilde: statistikbanken.dk

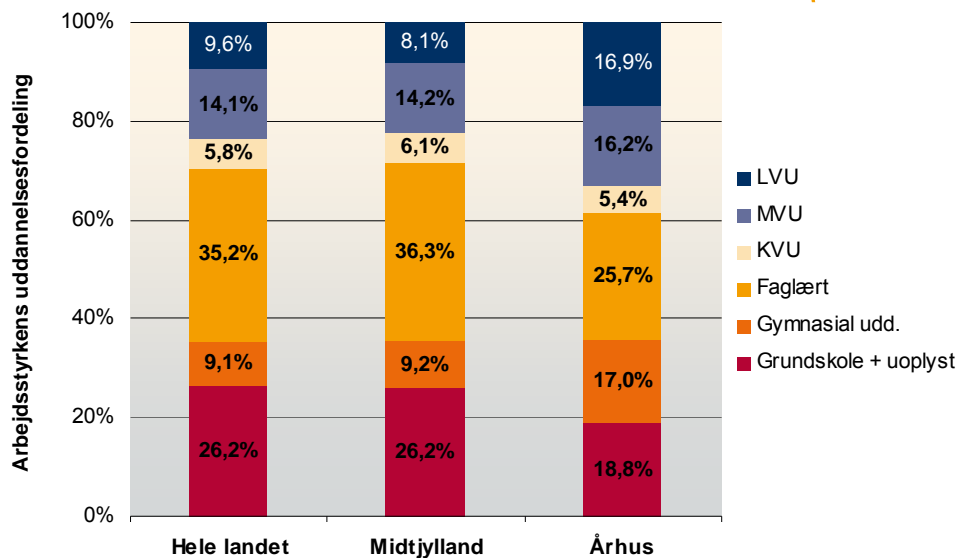
Sammenlignet med hele landet er arbejdsstyrken i Århus steget mere blandt lvu'ere, kvu'ere og gymnasialt uddannede. Omvendt er arbejdsstyrken faldet mere i Århus blandt faglærte, og den er steget mindre blandt mvu'ere. Blandt de med en grundskoleuddannelse, er arbejdsstyrken faldet i Århus, men mindre end i landet som helhed.

⁷ Uddannelsesniveauer er målt som den enkelte persons højeste fuldførte uddannelse.

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau

Figur 13 viser, at uddannelsesfordelingen i arbejdsstyrken i Århus er markant forskellig fra landet og regionen som helhed. Århus kendetegnes især ved en høj andel lvu'ere og en lav andel faglærte. Samlet set har knap 2/3-dele af arbejdsstyrken en erhvervskompetencegivende uddannelse – både i hele landet, Midtjylland og Århus.⁸ Dog er andelen med en videregående uddannelse markant højere i Århus (dvs. kvu, mvu og lvu). Her udgør de videregående uddannede 39% af arbejdsstyrken mod kun ca. 29% i landet og regionen som helhed.

FIGUR 13. ARBEJDSSTYRKENS UDDANNELSESSAMMENSÆTNING I HELE LANDET, MIDTJYLLAND OG ÅRHUS PR. 1.1.2008 (AFGRÆNSET TIL 16-66-ÅRIGE)

Kilde: statistikbanken.dk

Udviklingen i "uddannelsesefterspørgslen"

Figur 14 viser, at beskæftigelsen i gennem de sidste 15 år er steget mest for videregående uddannede i Århus. Blandt de **videregående uddannede** er beskæftigelsen især steget for lvu'ere og kvu'ere, med en stigning på h.h.v. 120% og 73%. Blandt mvu'ere er beskæftigelsen steget med 35%.

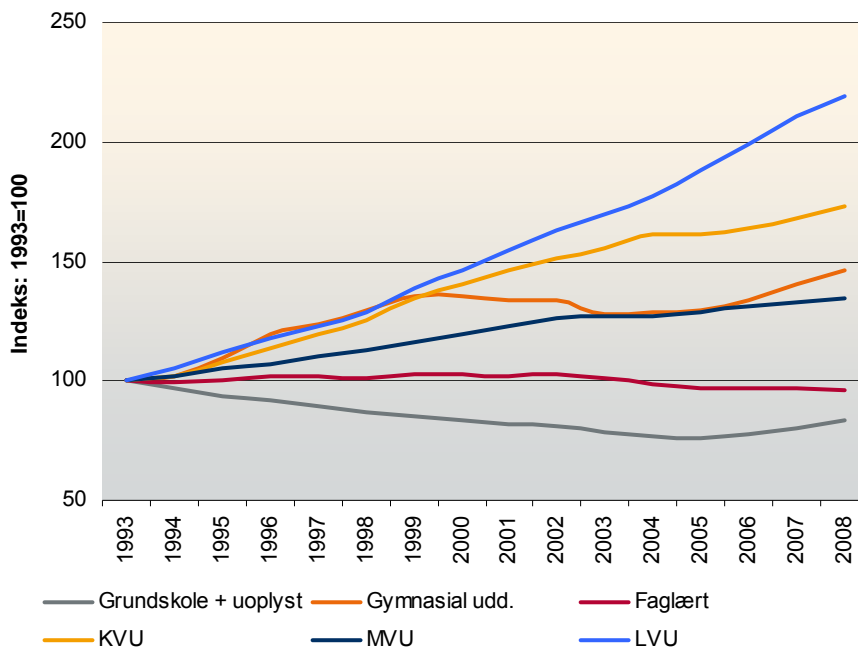
Blandt de med en **gymnasial uddannelse**, som højeste fuldførte uddannelse, er beskæftigelsen også steget markant i perioden. Det skal dog bemærkes, at ¼-dele af gruppen er unge under 30 år. Dvs. at en stor del af gruppen med en gymnasial uddannelse er studerende med deltidsarbejde eller unge, som arbejder nogle år, inden de fortsætter med videre skolegang.

Den **faglærte** gruppe har omvendt oplevet et lille fald i beskæftigelsen på 4,3% fra 1993 til 2008. Faldet kommer især fra en større nedgang fra omkring år 2000 og fremover. Fra 2000 til 2008 har faldet været på hele 6,7%, hvoraf en del af faldet er sket i den markante konjunkturfremgang fra 2004 til 2008.

⁸ Erhvervskompetencegivende uddannelser er summen af de faglærte (erhvervsfaglige) og videregående uddannelser. Personer med en grundskoleuddannelse eller en gymnasial uddannelse kategoriseres som ufaglærte eller kortuddannede.

Blandt de med en **grundskoleuddannelse** (inkl. uoplyst uddannelse), som højeste fuldførte uddannelse, er beskæftigelsen faldet mest (-16%). Dog ses, at gruppens beskæftigelse er steget lidt i højkonjunktoren fra 2005-2008. Baggrunden for stigningen er den massive efterspørgsel efter arbejdskraft i højkonjunktoren, som medførte, at mange unge med kun grundskoleuddannelse og indvandrere med meget kort skolebaggrund fra oprindelseslandet (gruppen med uoplyst uddannelse) er kommet ind på arbejdsmarkedet i perioden.

FIGUR 14. UDVIKLINGEN I ANTAL BESKÆFTIGEDE FORDELT PÅ UDDANNELSE FRA 1993 TIL 2008 I ÅRHUS. INDEKS: 1993=100. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN MED DE 16-66-ÅRIGE

Kilde: statistikbanken.dk

Udviklingen i udbud og efterspørgsel efter uddannelser på arbejdsmarkedet i Århus i de seneste 10 år

Sammenholdes udviklingen i beskæftigelsen og arbejdsstyrken fordelt på uddannelser i de seneste 10 år, er det muligt at afdække nogle vigtige udviklingstræk på arbejdsmarkedet.

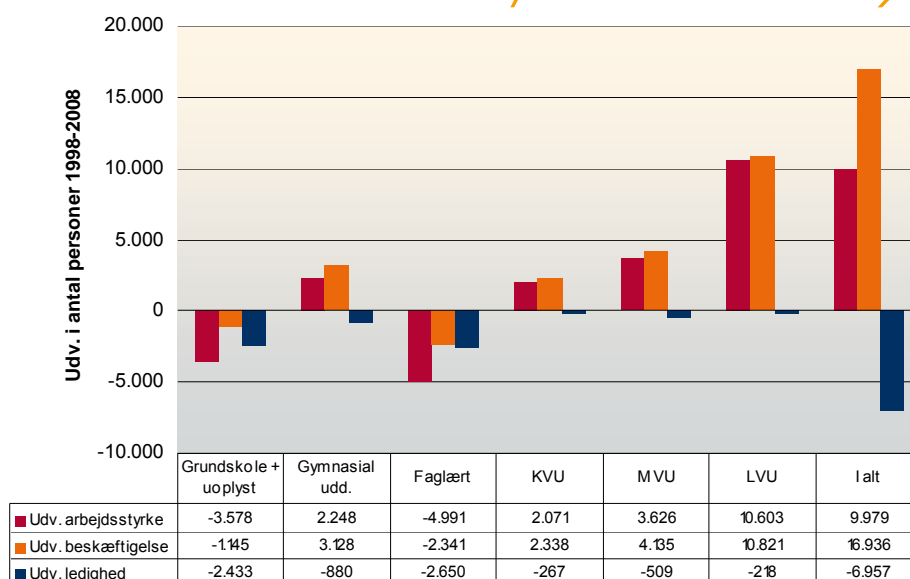
Figur 15 viser, at beskæftigelsen samlet set er steget mere end arbejdsstyrken i Århus i perioden 1998 til 2008 i Århus. Dvs. at flere fra arbejdsstyrken er kommet i job, og det har medført et stort fald i antallet af arbejdsløse.

Blandt de videregående uddannede er udviklingen i arbejdsstyrken og beskæftigelsen i store træk ens. Det har medført kun et mindre fald i antallet af arbejdsløse blandt de videregående uddannede.

Blandt de faglærte ses, at både arbejdsstyrken og beskæftigelsen er faldet. Da arbejdsstyrken er faldet mest, har det medført et stort fald i ledigheden blandt de faglærte. Samme tendens gør sig gældende blandt dem med en grundskoleuddannelse.

Blandt de gymnasialt uddannede er stigningen i beskæftigelsen lidt højere end stigningen i arbejdsstyrken, hvilket har medført et relativt stort fald i ledigheden

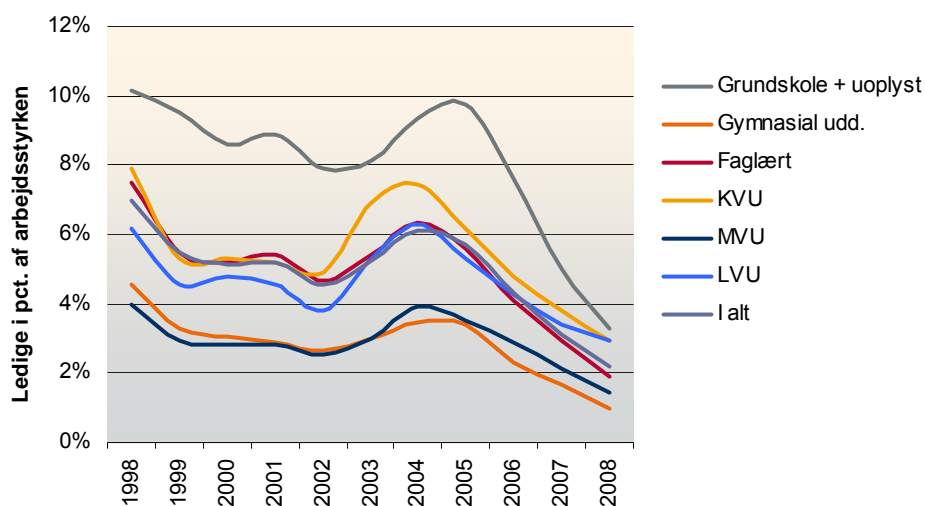
FIGUR 15. UDVIKLINGEN UDBUD (=ARBEJDSSTYRKEN) OG EFTERSPØRGSEL (=BESKÆFTIGELSEN) FORDELDT PÅ UDDANNELSER I ÅRHUS 1998 TIL 2008, SAMT EFFEKT PÅ LEDIGHEDEN. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN MED DE 16-66-ÅRIGE

Kilde: statistikbanken.dk

Figur 16 viser, hvordan ledigheden har udviklet sig for de forskellige uddannelsesgrupper i perioden 1998 til 2008. Der ses, at der er store forskelle i ledighedsniveauet for de enkelte uddannelsesgrupper, – og at de enkelte grupper er påvirket forskelligt af konjunkturerne i de seneste 10 år. Herunder ses, at de kortuddannede har oplevet et markant fald i ledigheden i højkonjunkturerne, men at de også oplevede en stor ledighedsstigning i lavkonjunkturerne fra 2001 til 2004. Generelt har mvu'erne det laveste ledighedsniveau i perioden. Mange mvu'ere har uddannelser inden for det pædagogiske område, undervisningssektoren eller sundhedssektoren.

FIGUR 16. UDVIKLINGEN I LEDIGE I PROCENT AF ARBEJDSSTYRKEN FORDELDT PÅ UDDANNELSER I ÅRHUS I PERIODEN 1998 TIL 2008

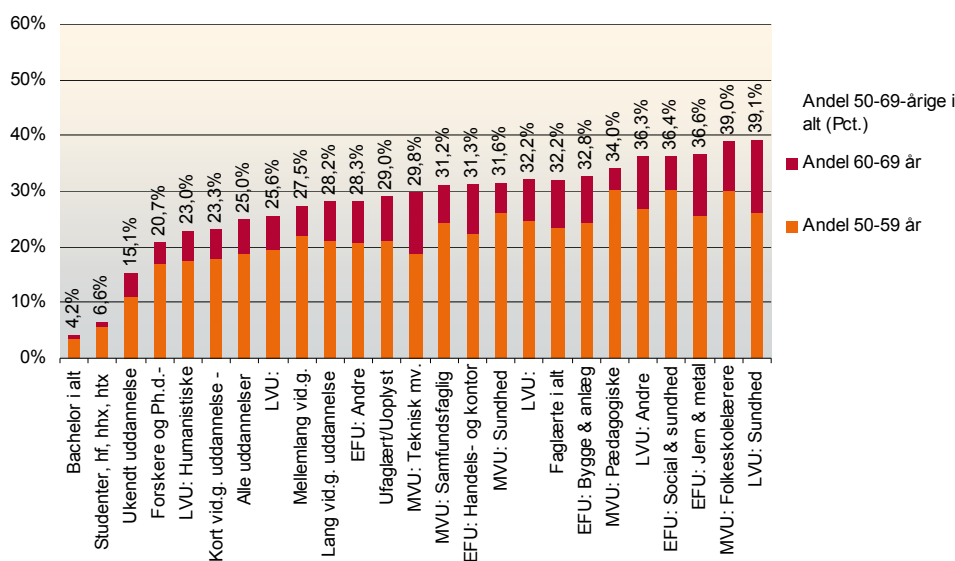
Kilde: Beregninger p.b.a. statistikbanken.dk.

Arbejdsstyrkens aldersfordeling inden for de enkelte uddannelsesgrupper

Figur 17 viser, at ca. ¼-del af arbejdsstyrken i Århus er i aldersgruppen 50 til 69 år, hvor det kan forventes, at en stor del trækker sig tilbage på grund af alder i de kommende 10 til 15 år. Antalmæssigt svarer det til ca. 38.200 personer.

Inden for de enkelte uddannelsesgrupper er der store forskelle på andelen af ældre. Den laveste andel 50 til 69-årige er blandt Bachelorer, personer med en gymnasial uddannelse og personer med ukendt uddannelse.⁹ Den højeste andel er blandt LVU'ere med en sundhedsuddannelse (læger, tandlæger mv.), folkeskolelærere, social- og sundhedsuddannede, pædagoger og faglærte inden for bygge- og anlæg, hvor godt 1/3-del af arbejdsstyrken er i aldersgruppen 50 til 69 år.

FIGUR 17. ANDEL 50 TIL 69-ÅRIGE I ARBEJDSSTYRKEN FORDELT PÅ UDDANNELSESGRUPPER I ÅRHUS PR. 1.1.2008

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

⁹ Bacheloruddannelsen er en relativt ny uddannelsesgruppe i Danmark og det medfører derfor den specielle aldersfordeling. Den lave andel med en gymnasial uddannelse blandt de ældre hænger sammen med at de fleste tager en gymnasial uddannelse mhp. at læse videre. Den lave andel med ukendt uddannelse hænger sammen med at hovedparten af dem med ukendt uddannelse er indvandrere med ingen eller meget kort skolebaggrund fra oprindelseslandet.

4. PROGNOSE FOR BEFOLKNING OG ARBEJDSSTYRKE

I dette afsnit belyses hvordan den demografiske udvikling vil påvirke udbuddet af arbejdsstyrke i de kommende år i Århus. Endvidere er der udarbejdet fremskrivninger af arbejdsstyrkens uddannelsessammensætning. Prognoseerne viser følgende i hovedtræk:

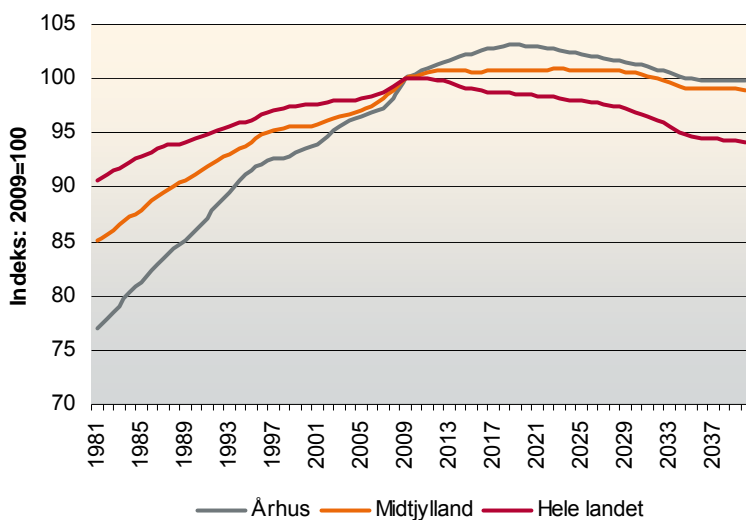
- Positiv befolkningsprognose medfører stigende arbejdsstyrke i Århus – dog med lavere stigningstakt end i de seneste 10 år.
- Arbejdsmarkedet i Århus vil på lang sigt opleve demografisk modvind – og dermed vil arbejdsstyrken udvikle sig mere negativt på længere sigt.
- Om 10 år forventes flere med en videregående uddannelse og færre faglærte i arbejdsstyrken.

Befolkningsprognosen - stigende befolkning i den erhvervsaktive alder i Århus

Som nævnt i afsnit 1, er befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66-årige) steget mere i Århus end i andre områder. I de kommende år forventes befolkningen at fortsætte med at udvikle sig mere positivt end i landet og regionen som helhed. Dog viser figur 18, at Århus på længere sigt også vil opleve demografisk modvind.

I de kommende 10 år forventes befolkningen at stige med godt 6.700 i Århus, en fremgang på 3,1%. Det er en markant højere vækst end i regionen som helhed, hvor der forventes en fremgang på 0,8% og i hele landet, hvor der forventes et fald på 1,4%. Den forventede vækst i Århus er dog under halvt så stor, som i de seneste 10 år.¹⁰

FIGUR 18. UDVIKLINGEN I BEFOLKNINGEN I ÅRHUS, MIDTJYLLAND OG HELE LANDET I PERIODEN 1981-2009, SAMT PROGNOSE FOR 2009-2040. INDEKS: 2009=100

Kilde: statistikbanken.dk

¹⁰ I perioden 1999 til 2009 er befolkningen i Århus steget med 7,4% (+14.818 personer).

Arbejdsstyrkeprognosen

Der er udarbejdet to fremskrivninger af arbejdsstyrken via to forskellige metoder.

Den første fremskrivning tager kun højde for de demografiske ændringer og viser, hvordan arbejdsstyrken vil se ud, hvis befolkningens køns- og aldersspecifikke erhvervsfrekvenser er uændrede i prognoseperioden i f.h.t. 1.1.2008.

Den anden fremskrivning er en modelfremskrivning med SAM-K/LINE-modellen, hvor ikke kun demografien påvirker arbejdsstyrken, men også andre forhold som f.eks. konjunkturerne mv. I denne fremskrivning kan de forskellige befolkningsgruppers erhvervsfrekvens variere i perioden.

Arbejdsstyrkefremskrivning 1 – ”Demografisk betinget fremskrivning”:

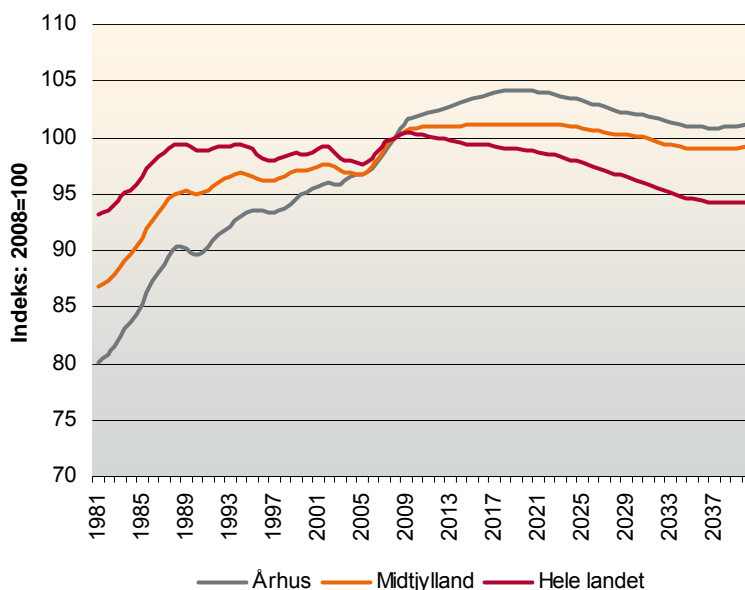
I den første arbejdsstyrkefremskrivning anvendes befolkningens erhvervsfrekvens pr. 1.1.2008 (fordelt på alder og køn) til at beregne arbejdsstyrken på baggrund af den seneste befolkningsprognose fra Danmarks Statistik.

Ved denne metode antages, at de enkelte aldersgrupper og køns erhvervsdeltagelse (dvs. erhvervsfrekvens) er uændrede i prognoseperioden. Metoden isolerer den demografiske effekt på arbejdsstyrken – herunder hvordan ændringer i befolkningens aldersstruktur vil påvirke arbejdsstyrken.

Da metoden tager udgangspunkt i den høje erhvervsdeltagelse i 2008, er der risiko for at arbejdsstyrken i de første år (dvs. 2009, 2010 og 2011) overvurderes i fremskrivningen. Årsagen er, at det forventes at arbejdsstyrken bliver påvirket negativt af lavkonjunkturerne, bl.a. fordi flere trækker sig tilbage fra arbejdsstyrken, når der er lavkonjunktur.

Resultatet fra fremskrivningen er, at arbejdsstyrken stiger med ca. 6.600 (+4,1%) i de kommende 10 år i Århus – mod en stigning på 1,2% i Midtjylland og et fald på 0,9% i hele landet.

FIGUR 19. ARBEJDSSTYRKEFREMSKRIVNING 1. UDVIKLINGEN I ARBEJDSSTYRKEN I ÅRHUS, MIDTJYLLAND OG HELE LANDET I PERIODEN 1981-2008, SAMT PROGNOSE FOR 2009-2040. INDEKS: 2008=100

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra statistikbanken.dk

Arbejdsstyrkefremskrivning 2 – ”SAM-K/LINE-modellen”:

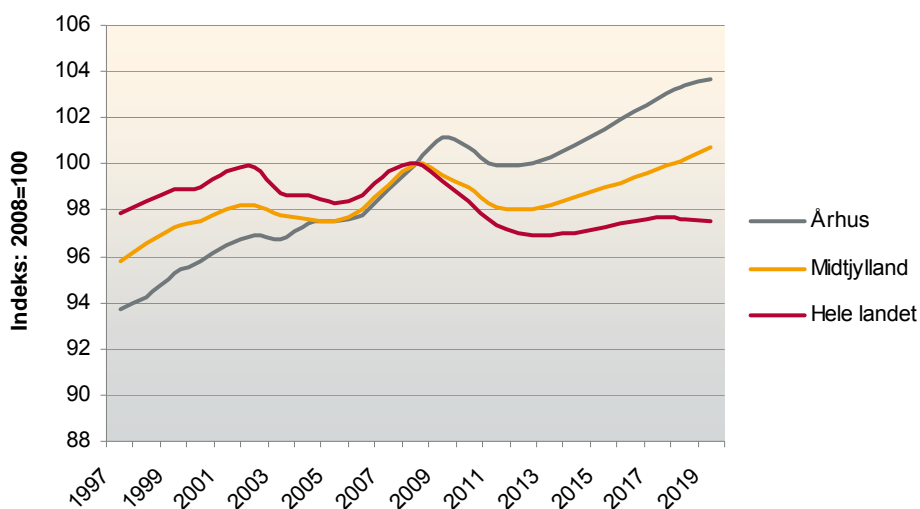
I den anden arbejdsstyrkefremskrivning anvendes SAM-K/LINE-modellen til at fremskrive arbejdsstyrken. Til forskel fra den demografisk betingede fremskrivning, er erhvervsfrekvensen ikke fast i prognoseperioden, når man fremskriver med modellen. Endvidere går modelfremskrivningen kun frem til 2018, mens den demografisk betingede fremskrivning tager udgangspunkt i en befolkningsprognose, som går helt frem til 2040.

I SAM-K/LINE-modellen tages udgangspunkt i Danmarks Statistiks befolkningsprognose, ligesom i den demografisk betingede fremskrivning. I modelfremskrivningen påvirkes erhvervsfrekvenser dog i prognoseperioden bl.a. af strukturudviklingen og konjunkturudviklingen. Det betyder, at modelfremskrivningen belyser den forventede udvikling i arbejdsstyrken både på baggrund af demografiske ændringer, strukturelle ændringer og konjunkturudviklingen.

Resultatet fra fremskrivningen er, at arbejdsstyrken i Århus stiger med ca. 5.200 (+3,4%) i perioden 2008 til 2018 – mod en stigning på 0,2% i Midtjylland (+1.300) og et fald på 2,4% i hele landet (-65.200).

Sammenholdt med ”arbejdsstyrkefremskrivning 1”, viser fremskrivning 2, at udviklingen i de første år i prognoseperioden (fra 2009 til 2011/2012) forventes at være negativ, hvorefter arbejdsstyrken stiger frem til 2018. I Århus forventes stigningen at være så stor, at arbejdsstyrken næsten indhenter niveauet i ”arbejdsstyrkefremskrivning 1”. I regionen som helhed og landet som helhed er den forventede udvikling i ”arbejdsstyrkefremskrivning 2” mere negativ end i fremskrivning 1.

FIGUR 20. ARBEJDSSTYRKEFREMSKRIVNING 2. UDVIKLINGEN I ARBEJDSSTYRKEN I ÅRHUS, MIDTJYLLAND OG HELE LANDET I PERIODEN 1997-2008, SAMT PROGNOSE FOR 2009-2019. INDEKS: 2008=100

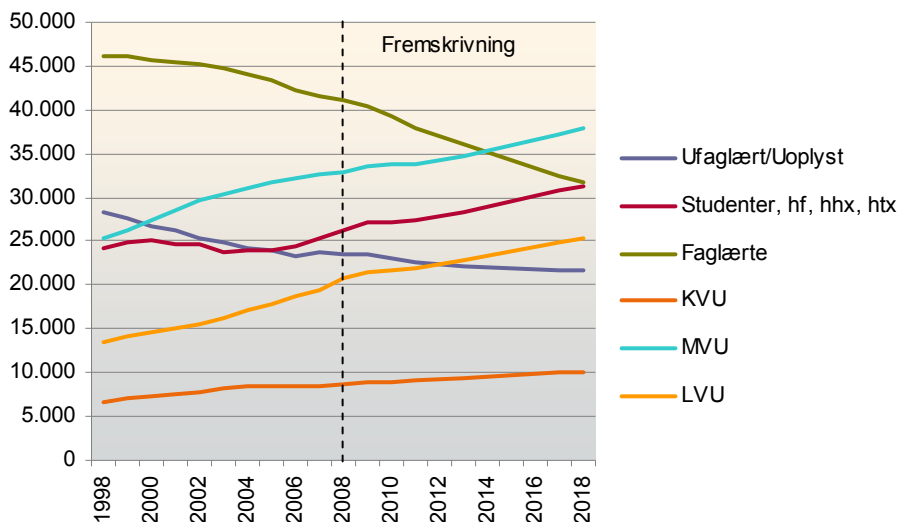

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

Fremskrivning af arbejdsstyrken fordelt på uddannelser

Figur 21 og figur 22 viser udviklingen i arbejdsstyrken fordelt på uddannelser i Århus fra 1998 til 2008, og den forventede udvikling i arbejdsstyrken frem til 2018. Fremskrivningen er udarbejdet med SAM-K/LINE-modellen. Den første figur viser de overordnede tendenser for de enkelte hovedgrupper af uddannelser, mens den anden figur viser udviklingen på et mere detaljeret niveau. Se også tabel 2 for de præcise tal.

FIGUR 21. UDVIKLINGEN I ARBEJDSSTYRKEN I ÅRHUS FORDELT PÅ HOVEDGRUPPER AF UDDANNELSER FRA 1998 TIL 2008, SAMT FREMSKRIVNING FRA 2008 TIL 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

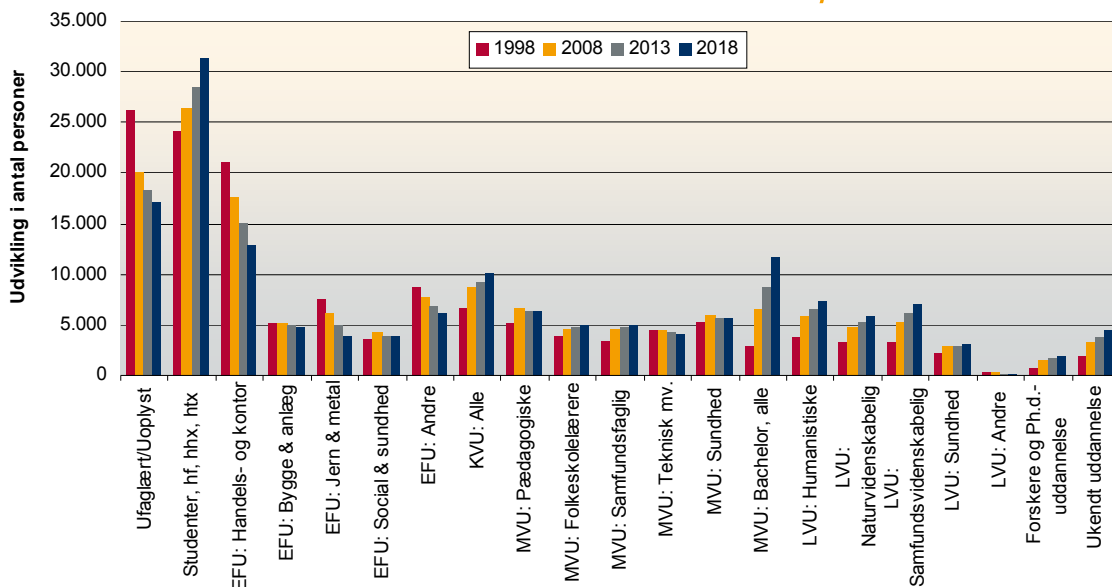
Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger p.b.a. data fra SAM-K/LINE-modellen

Fremskrivningen viser, at de sidste 10 års trend forventes at fortsætte inden for mange uddannelsesgrupper i de kommende 10 år. Nedenfor er de enkelte udviklingstendenser i fremskrivningen af arbejdsstyrken fordelt på uddannelser beskrevet nærmere:

- Der forventes samlet set en stigning i antallet af **kortuddannede/ufaglærte** på 7% (+3.200) fra 2008 til 2018. I de seneste 10 år er gruppen med kortuddannede faldet med 5% (-2.700). Baggrunden for den forventede stigning er, at der p.b.a. demografiske forhold forventes en stigning i ungegruppen, og dermed en stor stigning i antallet af gymnasialt uddannede i arbejdsstyrken. I figuren ses, at blandt de kortuddannede med kun grundskoleuddannelse forventes et fald i arbejdsstyrken på 8% (-1.800), mens gruppen med en gymnasial uddannelse forventes at stige 19% (+5.000).
- Antallet af **faglærte** i arbejdsstyrken forventes at falde med 23% (-9.300 personer). Det er et større fald end i de foregående 10 år, hvor gruppen er faldet med 11% (-5.100). Gruppen med faglærte forventes at falde på grund af en stor aldersbetinget afgang, samtidig med at stadig flere unge forventes at vælge en videregående uddannelse frem for en faglært. Der forventes størst nedgang blandt de faglærte inden for jern- og metal og handel- og kontor, mens der forventes en mindre nedgang inden for bygge- og anlæg og social- og sundhedsuddannelserne.
- Antallet af **videregående uddannede** forventes at stige med 18% (+11.300 personer). Det er en lavere vækst end i de foregående 10 år, hvor arbejdsstyrken steg med hele 37% (+16.700). Der forventes fremgang inden for de fleste grupper af videregående ud-

dannede – undtaget blandt enkelte grupper med en mellemlang videregående uddannelse, herunder pædagoger (Pædagogisk uddannede mv'ere), diplom-/teknikum- og akademiingeniører/maskinmestre mv. (Teknisk uddannede mv'ere) og sygeplejersker mv. (Sundhedsuddannede mv'ere)

FIGUR 22. ARBEJDSSTYRKEN I ÅRHUS FORDELT PÅ UDDANNELSER I 1998 OG 2008, SAMT FREMSKRIVNING FOR 2013 OG 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

TABEL 2. ARBEJDSSTYRKEN I ÅRHUS FORDELT PÅ UDDANNELSER I 1998 OG 2008, SAMT FREMSKRIVNING FOR 2013 OG 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR

	Faktiske tal		Prognose		Udv. 2008-2018	
	1998	2008	2013	2018	Antal	Pct.
Kortuddannede i alt, herunder	52.474	49.771	50.636	53.017	3.246	6,5%
Ukendt uddannelse	1.944	3.313	3.820	4.546	1.233	37,2%
Ufaglært/Uoplyst	26.329	20.110	18.415	17.080	-3.030	-15,1%
Studenter, hf, hhx, htx	24.201	26.348	28.401	31.391	5.043	19,1%
Faglærte i alt, herunder:	46.174	41.031	36.011	31.720	-9.311	-22,7%
EFU: Handels- og kontor	21.040	17.752	15.167	12.891	-4.861	-27,4%
EFU: Bygge & anlæg	5.187	5.180	4.956	4.886	-294	-5,7%
EFU: Jern & metal	7.624	6.093	4.965	3.879	-2.214	-36,3%
EFU: Social & sundhed	3.591	4.245	4.026	3.931	-314	-7,4%
EFU: Andre	8.732	7.761	6.897	6.133	-1.628	-21,0%
Kort videreg. udd. i alt	6.712	8.702	9.300	10.126	1.424	16,4%
Mellemlang videreg. udd. i alt, herunder:	25.299	32.818	34.730	37.956	5.138	15,7%
MVU: Pædagogiske	5.180	6.630	6.405	6.422	-208	-3,1%
MVU: Folkeskolelærere	3.958	4.698	4.809	5.025	327	7,0%
MVU: Samfundsfaglig	3.480	4.583	4.744	5.033	450	9,8%
MVU: Teknisk mv.	4.410	4.496	4.239	4.090	-406	-9,0%
MVU: Sundhed	5.333	5.967	5.727	5.706	-261	-4,4%
MVU: Bachelor, alle	2.938	6.444	8.806	11.680	5.236	81,3%
Lang videreg. udd. i alt, herunder:	13.551	20.692	22.790	25.423	4.731	22,9%
LVU: Humanistiske	3.787	5.855	6.510	7.319	1.464	25,0%
LVU: Naturvidenskabelig	3.329	4.819	5.289	5.909	1.090	22,6%
LVU: Samfundsvidenskabelig	3.307	5.348	6.099	6.964	1.616	30,2%
LVU: Sundhed	2.187	2.857	2.937	3.077	220	7,7%
LVU: Andre	333	289	254	231	-58	-20,1%
Forskere og Ph.d.-uddannelse	608	1.524	1.701	1.923	399	26,2%
Arbejdsstyrken i alt	144.210	153.014	153.468	158.242	5.228	3,4%

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

Samlet set forventes 66,5% af arbejdsstyrken i Århus at have en erhvervskompetencegivende uddannelse i 2018. Det er ca. den samme andel som i dag (67,5%). Dog forventes andelen med en videregående uddannelse at stige til 46,5% (mod 40,7% i 2008), mens andelen med en faglært uddannelse forventes at faldt til 20,0% (mod 26,8% i dag).

5. FREMSKRIVNING AF ARBEJDSKRAFTEFTERSPØRGSLEN

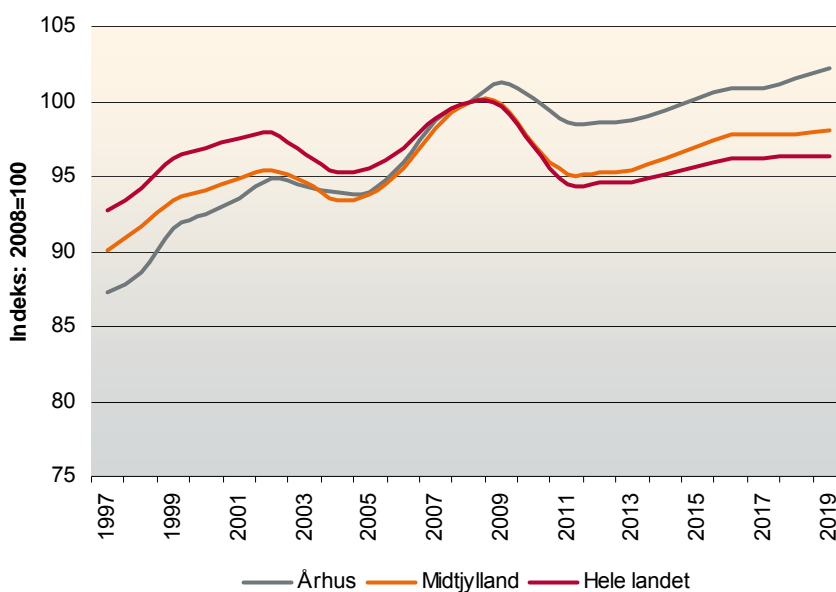
De kommende 10 års efterspørgsel efter arbejdskraft i Århus belyses ved fremskrivninger med SAM-K/LINE-modellen. Fremskrivningerne belyser dels udviklingen i antal arbejdspladser fordelt på brancher og dels udviklingen i efterspørgslen efter forskellige typer uddannet arbejdskraft. Fremskrivningerne af arbejdskraftefterspørgslen viser følgende hovedtendenser:

- Fald i arbejdskraftefterspørgslen på kort sigt, men derefter mere positiv udvikling i Århus fra 2012/2013.
- Højest vækst i den private servicesektor og fortsat nedgang inden for industrien.
- Stigende efterspørgsel efter videregående uddannede og faldende efterspørgsel for faglærte og ufaglærte/kortuddannede.
- I Århus forventes en række igangsatte aktiviteter, bl.a. inden for bygge- og anlægsområdet at påvirke arbejdskraftefterspørgslen i positiv retning både i de kommende 2 år og på længere sigt. Dvs. at arbejdskraftefterspørgslen i Århus kan udvikle sig endnu mere positivt end i modelfremskrivningerne.

Mere positiv udvikling i Århus

Fremskrivningen af arbejdskraftefterspørgslen viser, at der forventes en mere positiv udvikling i Århus end i regionen og landet som helhed i de kommende 10 år.

FIGUR 23. INDEKSERET UDVIKLING I ARBEJDSPLADSER I ÅRHUS, MIDTJYLLAND OG HELE LANDET 1998 TIL 2008, SAMT FREMSKRIVNING FOR 2008 TIL 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR. INDEKS: 2008=100

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

Figur 23 viser, at:

- Væksten i Århus har været højere end i landet og regionen som helhed i de seneste 10 år.
- Konjunkturomslaget i 2008 rammer Århus lidt senere end landet og regionen som helhed. Det medfører, at konjunkturomslaget først registreres i tallene for antal arbejdspladser pr. 1. januar 2010.¹¹
- Fra 2010 og et par år frem falder arbejdskraftefterspørgslen i Århus, hvorefter udviklingen vender til vækst.
- På længere sigt forventes en mere positiv udvikling i Århus end i landet og regionen som helhed. Fremskrivningen viser, at Århus omkring 2018/2019 har flere arbejdspladser end i "rekordårene" 2008/2009.
- Arbejdskraftefterspørgslen i Århus ligger på 10 års sigt på et højere niveau end i landet og regionen som helhed, som forventes at ligge under niveauet fra 2008 om 10 år.

Fremskrivningerne med SAM-K/LINE-modellen viser, at der forventes en mere positiv udvikling i arbejdskraftefterspørgslen i Århus end i landet og regionen som helhed. Det hænger blandt andet sammen med erhvervsstrukturen i Århus, hvor den private servicesektor fylder relativt mere, og industrien fylder relativt mindre. I modelfremskrivningerne forventes den historiske udviklingstendens med en voksende servicesektor og en faldende industri og landbrugssektor at fortsætte, hvilket medfører, at Århus får en mere positiv udvikling end mange andre områder.

Arbejdskraftefterspørgslen på branche/erhvervsniveau

Figur 24 viser den forventede udvikling i antallet af arbejdspladser inden for de enkelte hovederhverv frem til 2013 og 2018.

Udviklingen inden for de enkelte hovederhverv kort fortalt:

- **Primær sektor:**
Der forventes en markant nedgang på 10 års sigt, som i store træk følger de seneste 10 års udviklingstendens.
- **Industri:**
Forventes at tabe 700-800 arbejdspladser på 10 års sigt. Det er et markant mindre fald end i de seneste 10 år, hvor der er blevet næsten 4.200 færre industriarbejdspladser i Århus. Inden for de enkelte industribrancher, forventes især en markant nedgang i perioden frem til 2013 (-5,4%), hvorefter der forventes en mindre vækst fra 2013 til 2018 (+0,7%). Dog forventes en negativ udvikling inden for jern- og metalindustri og møbelindustri mv. i begge perioder.
- **Energi og vandforsyning:**
Relativt få arbejdspladser. Der forventes en lille antalsmæssig nedgang på sigt.

¹¹ Årsagen til dette er, at antallet af arbejdspladser pr. 1.1.2009 er målt i november måned 2008, hvilket betyder, at når konjunkturedgangen først slår igennem i første halvdel af 2009 i Århus, så registreres det først i tallene for 2010 (som måles i november 2009). Denne tendens bekræftes også af ledighedsudviklingen igennem 2008, hvor det ses, at ledigheden i Århus i november 2008 er lavere end i november 2007. Det indikerer, at beskæftigelsen ved udgangen af 2008 har været højere i Århus end året før.

■ **Bygge- og anlæg:**

Modelfremskrivningerne viser, at der kommer en markant nedgang på ca. 1.600 arbejdspladser frem til 2013, et fald på 17,3%. Derefter viser modelfremskrivningerne, at antallet af arbejdspladser vil stige lidt fra 2013 til 2018 (+6,5%). Stigningen er dog ikke stor nok til, at branchen kommer op på det høje niveau fra de seneste års højkonjunktur. Det skal dog bemærkes, at der er igangsat eller planlagt en række byggeprojekter i Århus, som medfører, at det er sandsynligt, at aktiviteten inden for bygge- og anlægsbranchen i Århus vil være markant højere end i modelfremskrivningen. Det er dog svært at beregne de nøjagtige konsekvenser af projekterne i f.h.t. arbejdspladser, beskæftigelse og ledighed i Århus Kommune, da projekterne vil påvirke aktiviteten inden for både bygge- og anlægsvirksomheder og underleverandører inden for byggematerialeindustrien i et større geografisk område.

■ **Handel, hotel og restauration:**

Her forventes den meste positive fremgang i modelfremskrivningerne med en samlet vækst på næsten 4.700 arbejdspladser i de kommende 10 år (+15,3%). Her har væksten også været høj i de foregående 10 år (+13,6%).

■ **Transport, post og tele:**

Der forventes en mindre nedgang frem til 2013 og derefter fremgang frem til 2018. Derfor forventes derfor at være 3,6% flere arbejdspladser inden for området i 2018 end i 2008.

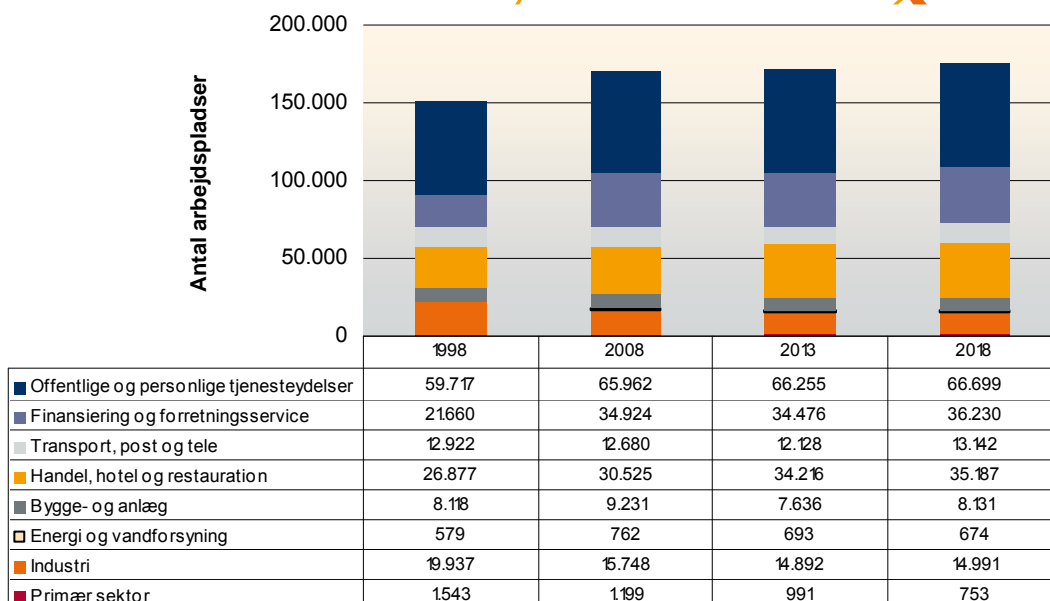
■ **Finansiering og forretningsservice:**

Finansiering og forretningsservice har oplevet den højeste vækst i de sidste 10 år. I modelfremskrivningerne forventes en markant lavere vækst i de kommende 10 år, hvor der kun bliver skabt ca. 1.300 arbejdspladser frem til 2018, en fremgang på 3,7%, mod en vækst på knap 13.300 arbejdspladser (+61,2%) fra 1998 til 2008.

■ **Offentlige og personlige tjenesteydelser:**

Den offentlig sektor er vokset med 10,5% i de seneste 10 år. I modelfremskrivningerne forventes markant lavere vækst i de kommende år. Den højeste vækst forventes inden for sociale institutioner (+8,1%), mens væksten er lidt lavere inden for offentlig administration (+6,1%). Inden for sundhedsvæsenet forventes antallet af arbejdspladser at være uændret, mens der forventes et fald inden for undervisningssektoren (-7,1%).

FIGUR 24. UDVIKLINGEN I ARBEJDSPLADSER I ÅRHUS FORDELT PÅ HOVEDERHVERV 1998 TIL 2008, SAMT FREMSKRIVNING FOR 2013 OG 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

TABEL 3. UDVIKLINGEN ANTAL ARBEJDSPLADSER FORDELT PÅ BRANCHER I ÅRHUS 1998 TIL 2008, SAMT FREMSKRIVNING FREM TIL 2013 OG 2018, TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR. BRANCHER MED EN NEGATIV UDVIKLING UNDER -10% ER MARKERET MED MØRK ORANGE. BRANCHER MARKERET MED LYS ORANGE HAR EN UDVIKLING MELLEM -10% OG 0%, GRØN FARVE MARKERER BRANCHER MED POSITIV UDVIKLING.

Brancher:	Antal arbejdspladser					Udvikling 1998-2008		Udvikling 2008-2018	
	1998	2003	2008	2013	2018	Antal	Pct.vis udv.	Antal	Pct.vis udv.
Landbrug mv.	1.543	1.404	1.199	991	753	-344	-22,3%	-446	-37,2%
Føde-, drikke- og tobaksvarerindustri	4.038	4.022	3.360	3.516	3.643	-678	-16,8%	283	8,4%
Tekstil- og læderindustri	427	340	251	178	214	-176	-41,2%	-37	-14,7%
Træ-, papir- og grafisk industri	4.701	4.076	3.259	2.990	3.073	-1.442	-30,7%	-186	-5,7%
Kemisk industri og plastindustri	970	912	1.039	807	813	69	7,1%	-226	-21,8%
Sten-, ler- og glasindustri	490	463	526	434	441	36	7,3%	-85	-16,2%
Jern- og metalindustri	8.708	7.930	6.903	6.627	6.481	-1.805	-20,7%	-422	-6,1%
Møbelindustri og anden industri	603	525	410	340	326	-193	-32,0%	-84	-20,5%
Energi og vandforsyning	579	668	762	693	674	183	31,6%	-88	-11,5%
Bygge og anlæg	8.118	8.837	9.231	7.636	8.131	1.113	13,7%	-1.100	-11,9%
Autohandel, service og tankstationer	2.939	2.734	3.064	3.428	3.578	125	4,3%	514	16,8%
Engroshandel undtagen med biler	10.924	10.438	10.330	11.202	11.714	-594	-5,4%	1.384	13,4%
Detailh. og reparationsvirks. undt. biler	9.575	10.418	12.632	14.948	15.071	3.057	31,9%	2.439	19,3%
Hoteller og restauranter	3.439	3.818	4.499	4.638	4.824	1.060	30,8%	325	7,2%
Transport	7.169	6.919	7.221	7.099	7.716	52	0,7%	495	6,9%
Post og tele	5.753	6.479	5.459	5.029	5.426	-294	-5,1%	-33	-0,6%
Finansiering og forsikring	2.923	3.599	4.336	4.563	4.872	1.413	48,3%	536	12,4%
Udlejning og ejendomsformidling	2.509	3.054	3.384	3.771	3.825	875	34,9%	441	13,0%
Forretningservice	16.228	21.131	27.204	26.142	27.533	10.976	67,6%	329	1,2%
Offentlig administration	7.477	6.546	5.742	6.082	6.093	-1.735	-23,2%	351	6,1%
Undervisning	14.851	15.155	16.255	15.615	15.100	1.404	9,5%	-1.155	-7,1%
Sundhedsvæsen	11.595	13.442	14.664	14.675	14.636	3.069	26,5%	-28	-0,2%
Sociale institutioner	17.921	19.506	19.453	20.132	21.019	1.532	8,5%	1.566	8,1%
Foreninger, kultur og renovation	7.873	8.950	9.848	9.751	9.851	1.975	25,1%	3	0,0%
Hovederhverv:									
Primær sektor	1.543	1.404	1.199	991	753	-344	-22,3%	-446	-37,2%
Industri	19.937	18.268	15.748	14.892	14.991	-4.189	-21,0%	-757	-4,8%
Energi og vandforsyning	579	668	762	693	674	183	31,6%	-88	-11,5%
Bygge- og anlæg	8.118	8.837	9.231	7.636	8.131	1.113	13,7%	-1.100	-11,9%
Handel, hotel og restauration	26.877	27.408	30.525	34.216	35.187	3.648	13,6%	4.662	15,3%
Transport, post og tele	12.922	13.398	12.680	12.128	13.142	-242	-1,9%	462	3,6%
Finansiering og forretningservice	21.660	27.784	34.924	34.476	36.230	13.264	61,2%	1.306	3,7%
Offentlige og personlige tjenesteydelser	59.717	63.599	65.962	66.255	66.699	6.245	10,5%	737	1,1%
Uoplyst	769	585	564	-	-	-205	-26,7%	-	-
I alt	152.122	161.951	171.595	171.287	175.807	19.473	12,8%	4.212	2,5%

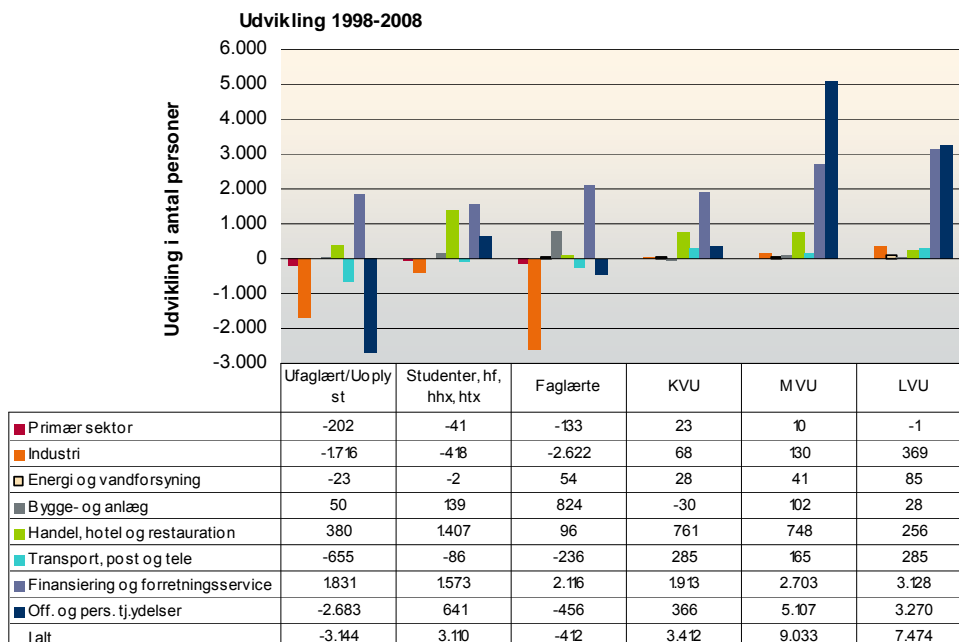
Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

Arbejdskraftefterspørgslen fordelt på uddannelse

Arbejdskraftefterspørgslen har i de seneste 10 år ændret sig en del i Århus. Figur 25 viser, at efterspørgslen især er steget i f.h.t. videregående uddannede, mens de kortuddannede og faglærte har oplevet et fald i antallet af arbejdspladser. De nye arbejdspladser for videregående uddannede er især kommet inden for Finansiering og forretningservice og i den offentlige sektor. Disse to erhvervsområder står alene for 83% af den samlede vækst blandt de videregående uddannede.

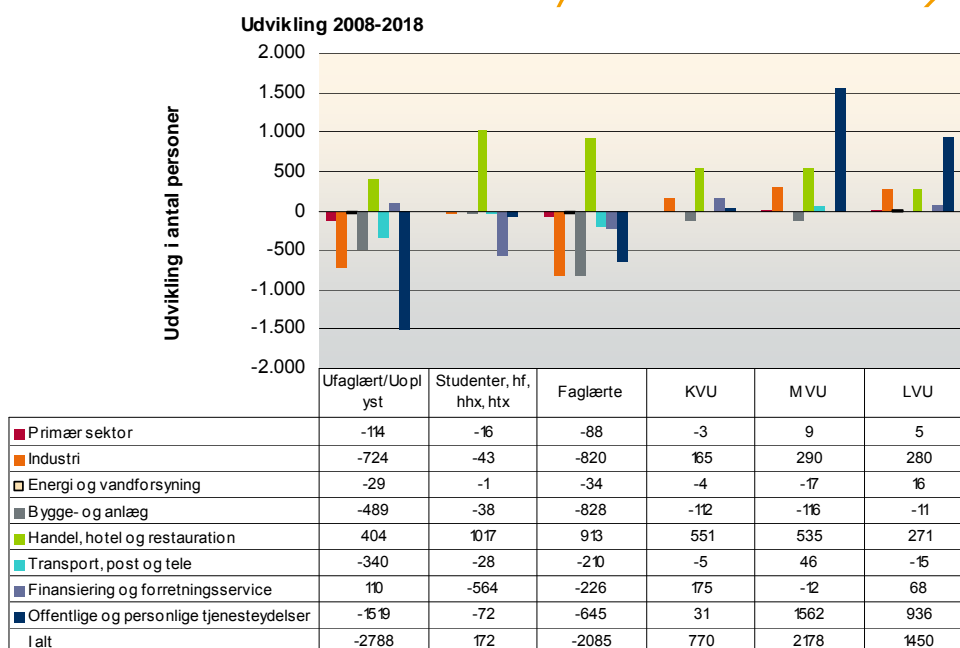
Blandt de faglærte er der især forsvundet mange arbejdspladser inden for industrien, mens der har været en stigning inden for Finansiering og forretningservice og Bygge og anlægssektoren. Blandt de kortuddannede er der forsvundet mange arbejdspladser inden for de fleste erhverv – dog ikke inden for Finansiering og forretningservice og Handel, hotel og restaurations, hvor der har været en fremgang.

FIGUR 25. ÆNDRING I ANTAL ARBEJDSPLADSER I PERIODEN 1998 TIL 2008 FORDELT PÅ HOVEDERHVERV OG UDDANNELSESGRUPPER I ÅRHUS. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

FIGUR 26. ÆNDRING I ANTAL ARBEJDSPLADSER FORDELT PÅ HOVEDERHVERV OG UDDANNELSESGRUPPER I ÅRHUS. FREMSKRIVNING FOR PERIODEN 2008 TIL 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

Fremskrivningen for perioden 2008 til 2018 viser samme overordnede tendens, som udviklingen i de seneste 10 år – dog på et markant lavere niveau.¹² Der forventes stigende efterspørgsel – dvs. flere arbejdspladser – for videregående uddannede og færre arbejdspladser for kortuddannede og faglærte. Dog ses, at der forventes flere arbejdspladser for alle uddannelsesgrupper inden for Handel, hotel og restauration.

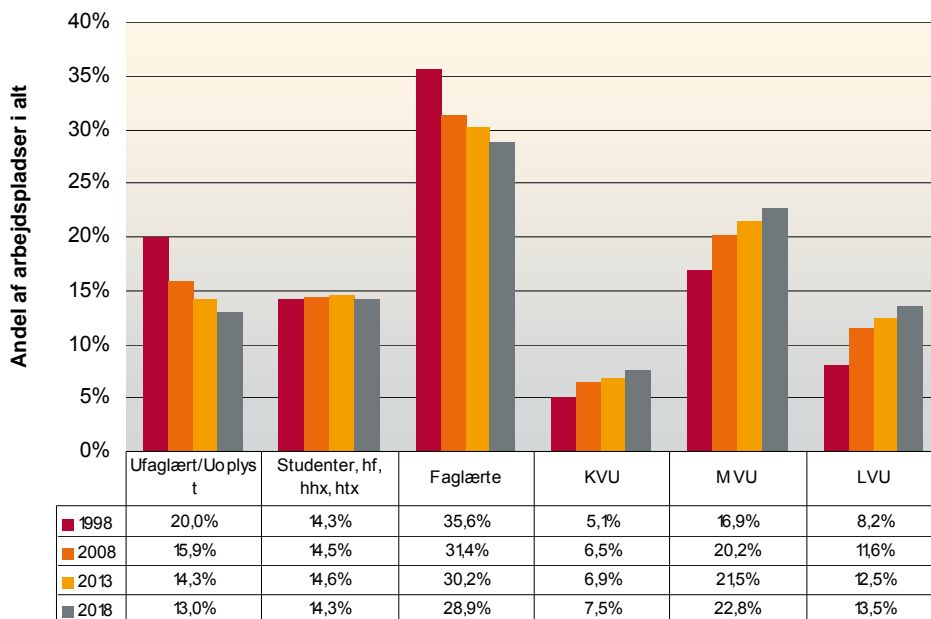
Samlet set betyder ændringerne i efterspørgslen efter arbejdskraft i de enkelte brancher og uddannelsesgrupper, at den samlede uddannelsesefterspørgsel forventes at ændre sig en del i de kommende år.

Figur 27 viser, at:

- de ufaglærte/kortuddannedes andel af det samlede antal arbejdspladser i Århus forventes at falde fra 15,9% i 2008 til 13,0% i 2018, et fald på 2,9%-point. I de seneste 10 år er andelen faldet med 6,7%-point.
- andelen med en gymnasial uddannelse forventes at holde sig stabil omkring 14-15%.
- andelen med faglærte forventes at falde fra 31,4% til 28,9%, et fald på 2,5%-point mod et fald på 4,3%-point i de seneste 10 år.
- andelen med en videregående uddannelse forventes at stige fra 38,3% samlet set i 2008 til 43,9% i 2018, en stigning på 5,6%-point. I de seneste 10 år er andelen med en videregående uddannelse steget med 8,2%-point.

¹² Der forventes samlet set en vækst på kun 2,5% i de kommende 10 år mod en vækst på 12,8% i de foregående 10 år.

FIGUR 27. UDDANNELSESFORDELINGEN PÅ ARBEJDSPLADSER I ÅRHUS 1998 OG 2008, SAMT FREMSKRIVNING FOR 2013 OG 2018. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

6. FREMSKRIVNING AF ARBEJDSKRAFTBALANCEN FOR ÅRHUS FRA 2008 TIL 2018

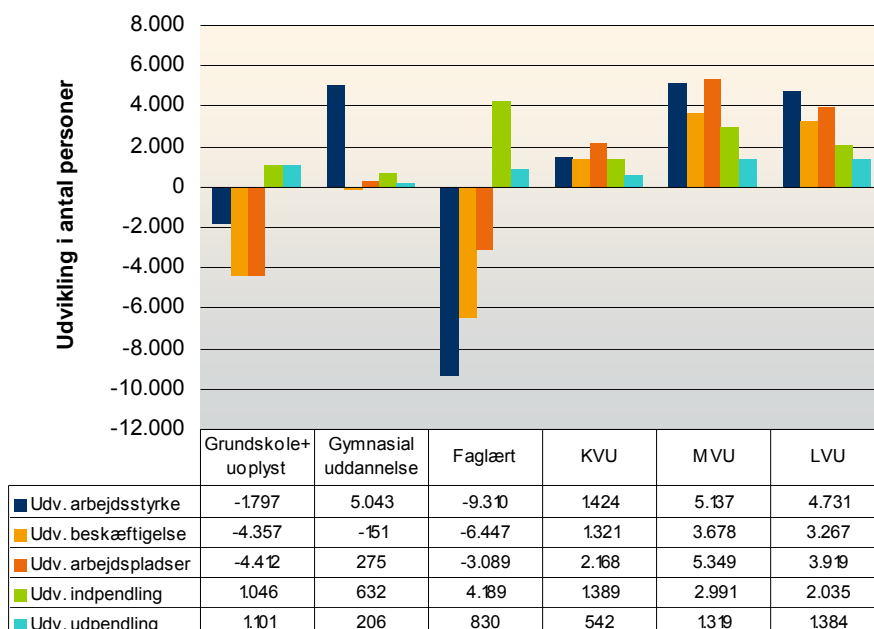
Den fremtidige balancesituation på arbejdsmarkedet i Århus afdækkes ved at sammenholde fremskrivningerne af udbudssiden (afsnit 4) og efterspørgselssiden (afsnit 5). Fremskrivningerne af arbejdskraftbalancen viser følgende hovedtendenser:

- Der er risiko for ubalancer på fremtidens arbejdsmarked i Århus, selv om modelfremskrivningerne regner med relativ lav vækst i de kommende år sammenlignet med den historiske vækst.
- Der er især risiko for mangel på faglært arbejdskraft samtidig med stigende ledighed for ufaglærte/kortuddannede.
- Fremskrivningerne viser også, at der kan være risiko for mangel på visse grupper af MVU'ere, og at der for LVU-gruppen kan opstå et overudbud af arbejdskraft, da arbejdsstyrken her vokser mere end efterspørgslen.
- Balancesituationen for de enkelte grupper afhænger dog af en række forhold, hvor også udviklingen uden for Århus spiller en rolle. Det er derfor meget usikkert at fremskrive balancen på arbejdsmarkedet i en kommune på længere sigt.

Risiko for ubalancer på sigt

Fremskrivningerne af arbejdskraftbalancen viser, at der er risiko for ubalancer på arbejdsmarkedet i Århus på sigt, selv om den samlede efterspørgsel efter arbejdskraft ikke stiger markant fremover. I nedenstående figur illustreres de overordnede udviklingstræk i f.h.t. arbejdsstyrken, beskæftigelsen, arbejdspladser, indpendling og udpending for de overordnede uddannelsesgrupper på baggrund af fremskrivningen med SAM-K/LINE-modellen.

FIGUR 28. UDVIKLINGEN FRA 2008 TIL 2018 I ARBEJDSSTYRKEN, BESKÆFTIGELSEN, ARBEJDSPLADSER, INDPENDING OG UDPENDING I ÅRHUS. TALLENE ER AFGRÆNSET TIL ALDERSGRUPPEN 20-69 ÅR.

Kilde: Beskæftigelsesregion Midtjyllands beregninger pba. data fra SAM-K/LINE-modellen

For de enkelte uddannelsesgrupper viser figur 28 følgende:

■ Ufaglærte/kortuddannede:

Der forventes et markant fald i efterspørgslen efter ufaglærte, mens antallet af ufaglærte i arbejdsstyrken kun forventes at falde lidt. Det er derfor risiko for stigende ledighed for ufaglærte i de kommende år.

■ Gymnasialt uddannede:¹³

Gruppen med gymnasialt uddannede fylder en del i Århus, og der forventes en markant stigning i gruppen i arbejdsstyrken fremover på baggrund af den demografiske udvikling, som medfører, at ungegruppen med de 20-29-årige stiger i de kommende år. Dog forventes efterspørgslen efter gruppen ikke at stige markant, hvilket betyder, at der er risiko for stigende ledighed for de gymnasialt uddannede.

■ Faglærte:

Der forventes et markant fald i arbejdsstyrken med faglærte og et lidt mindre fald i efterspørgslen. For at dække behovet for arbejdskraft viser fremskrivningerne, at virksomhederne ansætter flere indpendlere. Fremskrivningen af arbejdsløsheden for faglærte viser, at der opstår negativ arbejdsløshed. Negativ arbejdsløshed opstår i modellen, når der fremkommer mangel på arbejdskraft. Negativ arbejdsløshed opstår i fremskrivningerne for uddannede inden for Handel og kontor, Jern og metal, Social og sundhed og gruppen med Andre erhvervsuddannelser, mens der i fremskrivningerne vil være en vis ledighed blandt de faglærte inden for Bygge og anlæg. Det skal bemærkes, at fremskrivningerne kun viser den overordnede tendens – og ikke skelner mellem f.eks. tømrere og elektrikerne eller smede og automekanikere osv.

■ Kort videregående uddannede (KVU):

Fremskrivningerne viser, at der i f.h.t. arbejdskraft med en kort videregående uddannelse er udsigt til balance på arbejdsmarkedet fremover. Der forventes en positiv udvikling i arbejdsstyrken og en høj vækst i efterspørgslen. En del af efterspørgslen forventes dækket af øget indpendling. Fremskrivningerne viser, at ledighedsniveauet kan stige lidt fremover.

■ Mellemlangt videregående uddannede (MVU):

Også for arbejdskraft med en mellemlang videregående uddannelse er der udsigt til balance på arbejdsmarkedet fremover. Der forventes både vækst i efterspørgslen og i arbejdsstyrken. En del af væksten i efterspørgslen forventes dækket af øget indpendling. Fordelt på undergrupper af mellemlangt videregående uddannede viser fremskrivningerne, at der er risiko for mangel på pædagoger og samfundsfaglige mv'ere (revisorer, HD-uddannede, socialrådgivere mv.) og Tekniske mv'ere (diplomingeniører, teknikumingeniører, akademiingeniører, bygningskonstruktører mv.). For sundhedsuddannede mv'ere (sygeplejersker, radiografer, ergoterapeuter, fysioterapeuter, jordemødre mv.) er der udsigt til lav ledighed.

■ Langt videregående uddannede (LVU):

Der forventes en lidt højere vækst i arbejdsstyrken med LVU'ere end i efterspørgslen, hvilket kan medføre risiko for højere ledighed for gruppen i de kommende år. Fremskriv-

¹³ Gymnasialt uddannede omfatter både almen og erhvervgymnasiale uddannelser

ningerne viser, at der er risiko for stigende ledighed for alle Ivu-grupper, undtaget for forskeruddannede, hvor der er risiko for mangel.

Det skal bemærkes, at fremskrivningerne er udarbejdet på et generelt niveau for uddannelsesgrupper, hvilket betyder, at der kan være stor forskel på balancesituationen for de konkrete uddannelser inden for de enkelte uddannelsesgrupper. I beskrivelsen ovenfor er der nævnt enkelte konkrete uddannelser, som er medtaget for at eksemplificere, hvilke uddannelser, som indgår i de enkelte uddannelsesgrupper.

BESKÆFTIGELSESEKONOMI MIDTJYLLAND

Søren Frichs Vej 38K st.

8230 Åbyhøj

Telefon: 7222 3700

E-mail: brmidt@ams.dk

www.brmidtjylland.dk

